ČČSH

ČASOPIS ČESKOSLOVENSKÝCH HOUBAŘŮ

ROČNÍK XXIV.

KVĚTEN 1947

ČS. MYKOLOGICKÝ SBORNÍK

Acta societatis mycologicae Čechoslovenicae • Vědecký list a orgán ČMS, MVÚ a mykol. pětiletky RČS

Každý čtenář ČČsH, získej mu nové odběratele!

Důvody:

1. Kdo chce dobře (nebo aspoň trochu) znáti naše houby a jim (aspoň částečně) rozuměti, musí odebírati Časopis čs. houbařů, neboť přináší postupně jejich obrazy, popisy a nové výzkumy a hlavně učí poznávat jejich život a jejich cenu. Chce je také vysbírat a využít (i poslat do ciziny!) ku prospěchu našeho lidu.
2. Chce odstraniti úplně smrtelné otravy houbami, které pocházejí z nedokonalé nauky o houbách jedovatých z chybných školních i jiných knih a pomůcek. Loňského roku otrávila proto jedna učitelka sebe a svých pět přátel. Celkem umírá u nás každoročně na 25 osob z neznalosti hub. ČČsH to odstraní.
3. Je to nejstarší lidově vědecký list tohoto druhu vůbec, důležitý list náší lidové osvěty, přinášející nové a nové poznatky o houbách, získané českými i slovenskými badateli. Učí také znát a mít v lásce přírodu a zvláště les, chrám naší živé přírody.
4. Proto je nutno, aby ČČsH odebíraly především všechny naše školy do knihoven učitelských i žákovských, jakožto velmi nutnou pomůcku a list informační.
5. Je nutno, aby ČČsH byl odebírán i do všech kulturních institucí (místních i okresních osvětových rad, knihoven, čítáren atd.). Mají jej odebírat skautské oddíly, tělocvičné jednoty, turistické spolky atd. Je potřebný učiteli, lékaři, lesníkovi, skautovi atd.
6. ČČsH organisuje opravdu houbaře v ČSR k práci a k poučení. Organisuje každého, kdo chce větší znalost hub a dokonalejší jejich hospodářské využití. Kdo delší dobu ČČSH odebírá a čte jej, stává se znalcem hub.
7. Je to obsahově i autory nejbohatší list. Potřebuje však nové odběratele. Jen nově získaní odběratelé pomohou udržeti ČČsH i v budoucnu. Je to náš nejlevnější list!

ČÍSLO 9-10

VYDÁVÁ ČS. MYKOLOGICKÁ SPOLEČNOST, PRAHA III, KARMELITSKÁ 14. • ZALOŽIL A ŘÍDÍ DR. FR. SMOTLACHA

COMMONWEALTH MYCOLOGICAL
31 JAN 1961

Adresář houbařů ČSR pořizuje MVÚ, ČČSH a ČMS, jakož i organisace houbařské pětiletky (dvouletky). Všichni spolupracovníci a členové těchto institucí, jakož i odběratelé a čtenáři ČČSH, sdělte ihned na moji adresu adresář všech svých známých a spolupracovníků houbařů. Jde tu nejenom o odbočky, nýbrž i o malé kroužky, nebo jen zcela volná spojení přátelství a skupinky mezi houbaři a mykology v každém místě ČSR. Podle našich záznamů mají nadepsané instituce jen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 10.000 členů (odběratelů, čtenářů, příznivců, jakož i účastníků a pracovníků houbařských podniků). Rádi bychom je měli všechny v adresáři. V Čechách je jich 7000 (z toho v Praze 3000). V zemi Moravskoslezské 3000 (v Brně 700). V archivu MVÚ, ČČSH a ČMS máme dnes 200 životopisů s fotografiemi od dnešních přispivatelů ČČSH a mimo to 300 od spolupracovníků organisačních, na mém atlase a ostatních mých knihách. Prosím, aby nám své životopisy poslali i spolupracovníci, kteří tak dosud neučinili. Jde tu o pracovníky ČČSH, barevného atlasu a ostatních mých knih. Těchto spolupracovníků je ještě jednou 500. Smotlacha.

Prémie byla poslána všem. Poněvadž novější odběratelé ČČSH z let 1943—47 žádali o prémii tehdejší (z r. 1942), t. j. »Houby, které doporučujeme sbírat«, byla jim poslána. Kdo ji máš, přenech ji svým přátelům, vždyť cena její 15 Kčs, místo 25 Kčs, a poštovného, je velmi výhodná. Komu z odběratelů chybí některá z prémií a chtěl by ji za cenu 15 Kčs, místo 25 Kčs a poštovného, sděl to laskavě obratem ve svém dopise, kterým píšeš o svém sběru hub atd.

Poslední dva sešity ČČSH (až na drobné chyby, které vždycky se najdou) všeobecně se líbily. Byly bohaté na autory. Proto jsme i 9.-10. číslo upravili stejně. Avšak ČČSH má dnes na 300 spolupracovníků, nejvíce ze všech podobných listů, a tu, když jsme chtěli od 80 autorů, kteří dosud v XXIV. ročníku nebyli, aspoň něco uveřejnit, museli jsme mnohé naše vynikající a dávné již spolupracovníky odložiti do nového ročníku. Proto bude XXV. ročník vynikati opět obsahem i autory. Krásný, cenný a zajímavý obsah jeho je již nyní zajištěn.

Tak ze starých i nových autorů přijdou tam zajímavými svými pracemi pp.:

I. Prof. Rudolf Antoš, prof. inž. dr. Ed. Baudyš, Jos. Bažil, inž. René Benda, J. Benada, Lad. Beran, inž. Jar. Berounský, Jar. Beneš, Karel Balíček, Ant. Betevri-Fatka, Ed. Beyerman, Jos. Bílek, Jarka Blažek, Fr. Borovička, Vojt. Borovička, JUC Zd. Borský, dr. Václav Bošek, Jar. Brabenec, Fr. Brázda, dr. Boh. Budínský, inž. K. Bušta, inž. Boh. Cejnar, Boh. Cicvárek, Jos. Cívka, MUC Zd. Cvrček, dr. Cmunt, Ant. Čabera, Květa Colosimo-Nikodémová, Fr. Čermák, dr. Jindř. Černohorský, Lad. Černohorský, Vrat. David, Mil. Dědeček, Jan Dědina, Lea Divišová, Miloš Doucha, Fr. Drázda, inž. Matěj Dvořák, Mil. Dvořáková, inž. Jar. Fejlek, K. Fibík, Jos. Fiedler, Fr. Filip, Jos. Francl, Bedř. Grünfeld, Boh. Franěk, Milan Háček, Jos. Hagelbauer, Jos. Hájek, ř. uč., Jos. Hájek, úř., V. Hájek, Fr. Halaburt, Al. Hampl, Jos. Háša, Fr. Hedvábný, MUDr. Jos. Helcl, Vl. Hindrák, Boh. Hladký, Jan Hlaváč, inž. Hlaváček, Jiří Hlaváček, Bron. Hlůza, Fr. Horman, J. Holčák, K. Holeček, Fr. Holický, Mir. Holub, dr. M. Holý, Fr. Horčička, E. Horníček, Iv. Hron, Rud. Hronek, Jos. Hroš, Jos. Al. Hurt, Jar. Hyngar, K. Chaura, V. Chmelík, Jar. Chytil, K. Jakoubek, A. Janda, Jandečková, Miloš Janík, Jindř. Janoušek, prof. Rud. Jansa, MgPh Jaroš, Arn. Jech, mj. Jan Jelínek, Stan. Jetmar, Boh. Ježek, Jos. Jirous, J. Juránek, Jar. Jakubec, Jana Kabelačová, Jos. Kánský, B. Kašpar, Jan Kašpárek, Jar. Keller, K. Klapač, prof. J. Klicman, prof. Viktor Kneifl, R. Knetl, Jos. Kocourek, Václ. Kočmíd, Jiř. Kodlová, F. Kodl, J. Kohlmünzer, Ad. Kohout, Jos. Kohout, Jos. Koch, Jos. Kojan, Jos. Kolář, Fr. Kolařík, Zd. Komínek, JUDr. Ad. Konečný, Jar. Kopic, Václ. Kořenský, Rud. Kovářík, Vlad. Krabovský, Jos. Kratochvíl, E. Kraus, Karel Krejčí, Spyt. Krejčí, K. Kříž, Fr. Kuba, inž. Ant. Kubík, dr. Pavel Kurz, Lad. Kvíčera, JUDr. Roman Kyrčiv, Miloslav Langer, Václ. Lapka, arch. O. Láznička, V. Lego, Jos. Lekeš, inž. Aleš Lukavec, Václ. Lunáček, inž. Jarosl. Liška, Lad. Lukeš, Karel Málek, F. X. Margold, Zd. Martínek, prof. Boh. Matas, Fr. Matoušek, Jaro Miškovský, Vlad. Michal, Fr. Musil, Jos. Nejedlý, V. Nepokoj, Jar. Němec, Zd. Nossberger, Fr. Odvárka, Jos. Otruba, dr. Ant. Ortman, Rud. Pánek, Jar. Pavlousek, Ferd. Pechar, Jindř. Pecher, Jos. Perútka, Fr. Peterka, Mir. Petr, K. Petránková, J. V. Piskáček, pplk. Plánský, Vl. Br. Poláček, Miloš Poláček, Jan Polánek, Jan Poledna, MUC Jos. Pospíšil, štkp. K. Pospíšil, Fr. Pour, pplk Al. Procházka, Fr. Procházka, Alois Rak, Jos. Rambousek, dr. Boh. Rejha, primář dr. L. Riedl, Vl. Riegl, inž. arch. Václ. Richter, Oldř. Rozum, Jan Řehák, Fr. Řezníček, prof. Max. Saska, F. Semeráková, V. Sládeček, dr. F. Smotlacha, Dominik Smutný, Jar. Sobotka, Václ. Sobotka, Jan Spálený, dr. J. V. Staněk, Fr. Steinbrenner, Zd. Stopka, Jan Stefl, J. Svoboda, Jan Stříbrský, Vlasta Svobodová-Kavalírová, pplk. Šabata, inž. F. Šafr, Jos. Šanda, Jan Štefl, Fr. Šíbl, Emil Šmíd, inž. Jiří Štěpánek, Jindř. Štreit, inž. Milan Tadra, arch. Fr. Thoř, K. Tichý, Jindř. Tomeš, prof. Vojt. Trázník, Fr. Trojna, Fr. Tuček, K. Turek, Emy Urbanová, Ant. Vach, K. Valenta, Fr. Valkoun, Jar. Vaníček, Jos. Vaníček, dr. R. Vávra, Gustav Vajda, Jos. Vepřek, Anna Veselská, Jar. Veselský, Jos. Veselý, Petr Vlk, J. Vodička, Jos. Vodňanský, O. Vomáčka, Jindř. Vyhnánek, J. Výtasa, Leop. Záhora, K. Zaydlar, J. Zenker, Jan Zhříval, Jar. Zíma, Jos. Zupper, dr. J. Žofka, J. M. Žižkovský.

Prof. V. Bartušek (Praha):

Návrh na ustálení názvosloví v systematické botanice.

Projet de stabilisation de la nomenclature dans le système botanique.

Při vyučování na národních i středních školách, v lidových přednáškách, v učebnicích a spisech poučných, těžce se pociťují nedostatky českého názvosloví přírodopisného ,neboť vědecký název mezinárodní se musí často nahraditi obšírnějším popisem, kdežto na vysokých školách stačí název odborný. Je proto vítáno, snaží-li se vědečtí pracovníci a spisovatelé učebnic vytvořiti vhodné české názvy aspoň pro nejběžnější pojmy. Nutno věčně oceniti snahy J. Sv. Presla, Opize, Čelakovského, Friče, Bořického, Krejčího, Cyr. Purkyně a jejich následovníků, kteří se zasloužili o budování českého názvosloví přírodopisného a tím umožnili rozvoj našeho odborného písemnictví. V této činnosti mělo by se cílevědomě pokračovati, jak toho znovu oživené úsilí o čistotu a slovní obohacení českého jazyka vyžaduje.

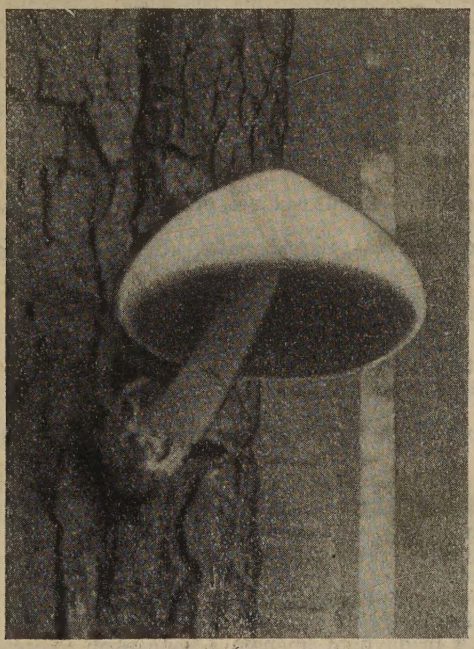

Obr. 27. **Kukmák bělovlnný** čili **čmeláčí** (Volvaria bombicina Fr.). Podeštná letní houba, rostoucí na starých kmenech listnatých stromů i v jejich dutinách. Krásné, živé bílé barvy, jemně opýřená, jakoby vlnatá. Jedlá. Archiv. Obraz i houbu opatřil kol. Jindř. Zahradník. Napsal Sm.

K tomu účelu jsem roku 1941 předložil valné schůzi České botanické společnosti v Praze odůvodněný návrh na zřízení komise, která by odstranila nesrovnalosti a nedostatky dosavadního českého názvosloví ve všeobecné i systematické botanice. Návrh byl přijat a zatím jsem připravoval jeho věcný podklad.

Podávám zde především k posouzení pravidla českého názvosloví v části systematické:

1. Pro *čeledě* se navrhuje důsledně koncovka *-ovité* (lat. -aceae), pokud to připouští duch českého jazyka.

Na př.: Řasy prazrnkovité - Protococcaceae, brvenkovité - Chaetophoraceae. Plísně hlavičkovité - Mucoraceae. Houby kazirohovité - Onygenaceae. Kapra-

diny blanatcovité - Hymenophyllaceae. Rostliny křížovité - Cruciferae, motýlovité - Papilionaceae, pyskovité - Labiatae.

Jinak lze použíti již ustáleného vhodného jména podstatného, na př.:

Krásivky (řasy dvojčatkovité) - Desmidiaceae, Jařmatky (řasy jařmatkovité) - Zygnemaceae, Padlí - Erysiphaceae, Černě - Perisporiaceae, Rze - Uredinaceae, Sněti - Ustilaginaceae.

Nebo podstatného jména s určujícím jménem přídavným, na př.:

Plísně hmyzomorné - Entomophthoraceae atd.

Nikdy však názvu s příponou *-ové*, nebo *-květé*, kteréžto přípony jsou vyhrazeny řádům a jejich podružným skupinám (podřádům a pod.).

Koncovka -ovité platí všeobecně i pro podřízené skupiny v rámci čeledí, t. j. pro podčeledě a pod.

Na př. čeleď Chorošovité - Polyporaceae má podčeledě: Dřevomorkovité - Meruliеae, Chorošovité vlastní - Polyporeae atd.

Čeleď Bedlovité - Agaricaceae má podčeledě: Liškovité - Cantharelleae, Čirůvkovité - Agariceae, a to: černovýtrusé - Melanosporeae, nachovýtrusé - Amaurosporeae atd.

II. Pro názvy *řádů* se navrhuje důsledně koncovka *-ové* (lat. -ales), pokud to neodporuje duchu českého jazyka.

Na př.: Řasy prazrnkové (prvozrnkové) - Protococcales, brvenkové - Chaetophorales, trubicové (nebo vakové podle Hansgirga) - Siphonales atd.

Houby polovřeckové - Hemiascales, prvovřeckové - Protoascales, plodovřeckové - Carpoascales.[1])

Houby polostopkové - Hemibasidiales, prvostopkové - Protobasidiales, plodostopkové - Carpobasidiales.

Játrovky porostnicové - Marchantiales, křižitkové - Jungermaniales, hlevíkové - Anthacerotales.

Leguminosae ,hodnotí-li se jako řád: Luštinové nebo luskové. Jakožto čeleď by měly název luštinovité nebo luskovité.

Jinak lze u řádů (jako všude jinde) použíti již ustáleného jména podstatného, na př.:

Bičíkovci - Flagelletae, Obrněnky - Dinoflagellatae, Rozsivky - Diatomeae, Snoubivky (řasy snoubivé) - Conjugatae.

Nebo u *květnatých* rostlin zpodstatnělého jména přídavného s příponou *-květé:*

Liliokvěté - Liliiflorae, Pluchokvěté - Glumiflorae, Růžokvěté - Rosales.[2])

Nebo podstatného jména, blíže určeného jménem přídavným, na př.:

Řasy hnědovýtrusé - Phaeosporales, Plísně spájivé - Zygomycetales, plísně vaječné - Oomycetales.

Plavuně šupinákové (šupinokmenné) - Lepidodendrales (Lepidodendron podle Opize: šupinák).

Nikdy však s přídavným jménem s koncovkou *-ovité*, která je určena čeledím a jejich podřadným skupinám.

Pro nižší řádové skupiny (podřády a pod.) platí v zásadě rovněž koncovka -ové.

III. *Třídy* se zpravidla označují *jménem podstatným*, na př.:

Parožnatky - Charophyceae (Charophyta), Plísně - Phycomycetes, Jatrovky - Hepaticae, Rašeliníky - Sphagna, Mechy - Musci, Plavuně - Lycopodiinae, Přesličky - Equisetinae, Kapradiny - Filicinae.

Jinak se používá zpodstatnělého jména přídavného, na př. u květnatých rostlin:

---

[1]) Aby se docílilo stejnocenného názvosloví u Ascomycet a Basidiomycet, navrhuje se (podle Smotlachy) pro výtrusorodé basidium název stopka, pro sterigma - stopečka. Příslušné třídy mají tudíž název: Houby vřeckaté (vřeckovýtrusé) a stopkaté (stopkovýtrusé).

[2]) Compositae jakožto řád by měly název složnokvěté. Hodnotí-li se jako čeleď, měly by název Úborovité (Polívka).

1. třída: Prvoobalné - Archichlamydeae, a to:
Bezplátečné - Apetalae nebo Jednoobalné - Monochlamydeae.
Volnoplátečné - Choripetalae (Dialypetalae).
Dvouobalné - Dichlamydeae.
2. třída: Druhoobalné - Metachlamydeae = Srostloplátečné - Sympetalae.

Po případě se užije podstatného jména s určujícím jménem přídavným, na př.:

Řasy spájivé - Zygophyceae, řasy zelené - Chlorophyceae, hnědé - Phaeophyceae, červené - Rhodophyceae.

Houby vřeckaté (vřeckovýtrusé) - Ascomycetes, houby stopkaté (stopkovýtrusé) - Basidiomycetes, viz poznámku [1]).

Nikdy však přídavné jméno s koncovkou *-ové*, jež je vyhrazena řádům, nebo *-ovité*, která náleží čeledím.

IV. Pro *oddělení* (divisio) se zpravidla používá jména *podstatného*, na př.:

Řasy - Algophyta (Algae), Hlenky (slizovky) - Myxophyta (Myxomycetes), Houby - Mycophyta (Fungi).

Nebo se používá zpodstatnělého jména přídavného, na př.:

Dvouděložné - Dicotyledoneae (-nes). Jednoděložné - Monocotyledoneae (-nes).

V. *Kmenům* se navrhuje důsledně koncovka *-até:*

Stélkaté - Thallophyta, Mechaté - Bryophyta, Kapraďnaté - Pteridophyta, Květnaté - Anthophyta.

Nebo podstatné jméno:

Poltivky - Schizophyta (s třídami: Bakterie - Bacteriae a Sinice - Schizophyta, dříve řasy siné - Cyanophyceae).

Odpadají vesměs nečeské názvy: mechorosty, kapraďorosty atd., jež se nakažlivě šíří a jsou jazykově i věcně nesprávné (ve srovnání se správným názvem: letorost).

Tímto způsobem, při němž se dbá až na nepatrné výjimky dosavadních názvů, je možno české názvosloví v systematické botanice účelně usměrniti a zameziti, aby současně čeledě, řády i třídy měly tutéž koncovku, jak se posud nesprávně děje.

Není tu nic proti duchu českého jazyka a přece je tím dána určitá linie názvoslovná, poměrně jednoduchá a přehledná.

Prof. ing. dr. Ed. Baudyš:

Příležitostné houby na ovocných stromech.

Occasional Mushrooms on the Fruit-Trees.

(Dokončení.)

Zajímavý byl hromadný výskyt **penízovky sametonohé** (Col. velujsem to sám pozoroval. O podobné pohromě pojednává Č. Magerstein ve Wiener Zeitg. v r. 1914, kdy se tato houba vyskytla epidemicky v porostech vrbových ve Slezsku. Penízovka sametonohá je známá všeobecně rozšířená zimní jedlá houba. Její plodnice vždy v hustých trsech nehnijí ani po účinku podzimních mrazů, nýbrž v zimě za vlahých mlhavých dnů oživují a dále rostou. Roste příživně na pařezech a cizopasně na kmenech listnatých stromů, hlavně ovocných, jilmech, lípách, jasanech, vrbách, topolech atd. Její plodnice se objevují vysoko v korunách v mrazových trhlinách a v jizvách po odřezaných větvích, kde se stávají příležitostným cizopasníkem ran, hlavně na ořešáku. Penízovka jest příčinou hnědého tlení dřeva, při níž mezi kůrou a dřevem lze nalézti houbové provazce, čili rhizomorfy. O životě této houby pojednává podrobně Münch: »Die Lebensweise des Winterpilzes« (Naturw. Zeitschr. f. Forst- u. Landwirtschaft, 1909).

V mnoha případech pozoroval jsem v r. 1930 na ovocných stromech **olšovku suchou** (Schizophyllum alneum), která pokrývala svými suchými, kožovitými plodnicemi živořící stromy. Celé větve, pokryté plodnicemi

olšovky jsem viděl na ořešáku a na několika místech na jabloních, a to i v okolí Brna, ale i jinde a dokonce i na meruňce.

Olšovka, ačkoliv roste jako přiživník na poražených kmenech, uspíšila v daném případě odumírání ovocných stromů. Není to nic nového, neboť jest známo, že olšovka spolupůsobí při tak zvaném »zamření« dřeva, a v jižní Evropě vyskytuje se olšovka jako cizopasník na moruších, oranžovníku, jírovci čili kaštanu koňském, pajasanu žlaznatém (Ailanthus glandulosa) atd.

Jak z uvedeného patrno, i houby, které jsou považovány za úplně neškodné, mohou v některých případech státi se nebezpečné ovocnému stromoví a proto nutno ze sadu a zahrad a jejich okolí odstraňovati včas veškeré houby rostoucí na pařezech a poražených kmenech. Oslabené stromy nutno včas náležitě a všestranně přihnojiti a veškeré rány pečlivě ošetřiti.

Dr. Fr. Smotlacha:

Jak získávají houby sobě a živé přírodě dusík. Vliv deště.

Comment les champignons gagnent l'azote pour eux ainsi que pour la nature vivante. L'influence de la pluie.

V předešlém čísle ČČSH jsem sdělil a odůvodnil ve všeobecných rysech svou starou teorii (psal a přednášel jsem o tom již od r. 1911 několikráte), že úkolem hub v přírodě je nejen přebytečné zelené rostliny a jejich zbytky (a po případě i zbytky zvířat) odstraňovat, nýbrž i zelené rostliny a tím zároveň i zvířata podporovat. To se děje tím, že zeleným rostlinám dávají dusík čili bílkoviny, odkudž si je berou zvířata i člověk. Řekl jsem si tehdy, věc je jasná a snadná jako Kolumbovo vejce. Jestliže houby, včetně bakterií a lišejníků dodávají svým zeleným rostlinám vzdušný dusík, pak jej dávají jistě také, a to platí zejména o houbách velkých a symbiotických, samy sobě, a to pravděpodobně i v případech, že nejsou symbionty, kdy však svoje plodnice vytvářejí tak rychle a mohutně. Opatřovati lehce a snadno dusík ze vzduchu je patrně jejich zvláštní schopností. Odtud si vysvětlíme ohromný jejich růst zvláště někdy, při čemž zřejmě se hromadí bílkoviny (maso lesa), k čemuž je potřeba mnoho dusíku v přírodě tak vzácného.

A proč by také jinak rostly v přírodě často v tak ohromných a rychle se vyvíjejících plodnicích! Jen pro svoje šíření a ozdobu? Ne! Jsou to i dárci dusíku zeleným rostlinám a zvířatům. Nesmíme zapomenouti totiž na to, že i naše zvířata v lese i mimo les sama od sebe spotřebují značné množství hub — daleko větší než by si kdo pomyslil.

Zprvu jsem uvažoval přitom o dvou možnostech, jak houby berou dusík z prostředí, kde žijí. Předně přímo ze vzduchu prostřednictvím mykorhizy a bakteriorhizy. Nebo za druhé z dusíkatých látek, které dovedou snad lépe asimilovat, nežli zelené rostliny. Avšak pokusy, které jsem konal v druhém směru, za okupace, mi tuto možnost nepotvrdily.

Mám ovšem i další teorii, jak houby získávají svůj hojný dusík, o níž jsem rovněž od r. 1909 mnohokráte psal a přednášel. Pozorováním růstu hub jsem totiž zjistil, že déšť má tu opravdu mimořádně příznivý vliv, což potvrzuje i rčení »roste to jako houby po dešti«. Přesvědčil jsem se také, že zalévání nemá nikdy podobného vlivu. Vysvětloval jsem si to jednak potřebou vlhka pro růst hub (viz můj článek v ČČSH: »Houby, děti vlhka«), neboť to usnadňuje na př. osmosu, která ve vyvíjecích plodnicích se uplatňuje a která dovede v čas potřeby přitom vyvinouti ohromný tlak (psal jsem o tom rovněž již v ČČSH), takže plodnice z houbky země rostoucí trhají a podrývají půdu a vše, co je nad nimi. Jednak jsem soudil (I. theorie), že déšť zabírá do sebe ze vzduchu čpavek nebo (II. theorie) v malých bublinkách vzduch, což pak usnadňuje za deště a hned po něm asimilaci dusíku podhoubím a tím i růst hub po dešti. V každém případě je spojení mezi vzrůstem hub a získáváním dusíku vlivem deště velice pravděpodobné.

Obr. 28. **Pařezník obecný** (Panus stipticus Bull.), skupina mladých plodnic, rostoucích na pařezech listnatých stromů, zvláště dubů. V mládí jedlá (tř. IV.). Sbíral a fotografoval H. Schmidt (Turnov). Napsal Sm.

Zdá se, že tuto mimořádnou schopnost má právě mykorhiza a podhoubí vytvářející plodnice. III. theorie: houby získávají N lehce z látek v zemi.

Můj vynikající spolupracovník p. Jaroslav Sobotka, dobrý pozorovatel přírody, napsal ve své jedné pozoruhodné práci pro ČČSH (bude uveřejněna v XXV. ročníku), že při růstu hub patrně existuje nějaký neznámý činitel, který způsobuje, že houby jednou vlivem jeho náhle bujně a překvapivě rostou a po druhé zase třeba dlouho nerostou, když tento činitel chybí. Souhlasím, avšak to se právě domnívám, že souvisí nejen s teplotou a vlhkostí substrátu i vzduchu a snad i s měsícem, nýbrž pravděpodobně také i se snadnějším či méně snadným přijímáním (asimilací) dusíku v oné době podhoubím našich velkých hub.

Je pravda, že některé hniložijné houby s největšími plodnicemi rostou na hnoji a na humusu. Zde se zdá býti jistým, že tento jejich bujný růst je podmíněn dusíkem substrátu, který dovedou snadno a rychle z něho čerpat. Ale což když houby rostou na zcela chudé lesní půdě!?

Námitky, které jsou možné proti mým teoriím, vyvrátím v novém ročníku ČČSH. Napište všichni, kdo máte nějakou připomínku.

Co jen otázek poskytují houby svým přátelům.

Primář dr. L. Riedl: **Co víme o clitocybinu?**

Qu' est - ce qu' on sait de la clitocybina.

Prof. Holland, který se zabývá mikrobiologií na farmaceutické fakultě v Montpellieru, vyrobil z Clitocybe (strmělky) aktivní princip, který působí na bacila tuberkulosy a střevního tyfu. Aktivní princip byl získán vyluhováním houby vodou nebo chloroformem, éterem. Princip takto získaný nazván clitocybinem. Zdá se, že je příbuzný penicillinu. Působí i při teplotě 70—80° C na bacily tuberkulosy, střevního tyfu, coli, pyocyanea, brucella abortus bovis. Při pokusech na morčeti s naočkovanou tuberkulosou viděl, že po aplikaci clitocybinu mizejí tuberkulosní bacily z uzlin mizních, sle-

ziny, plic a prokázal, že je clitocybin rozpouští. Podobné bylo pozorováno i při pokusech in vitro. Na myšlenku, že houba obsahuje nějaký působivý princip, přišel tím, že viděl na labských loukách »čarodějné kruhy«, které houba tvoří. U nás zkoušel až dosud kaši z rozdrcených hub na bércové vředy Váňa. Uvádí, že některé druhy strmělek (Clitocybe), špiček (Marasmius), ryzců (Lactarius), čirůvek (Tricholoma) obsahují ve svých šťávách látky baktericidní a jinak biologicky účinné. Vředy bércové se čistí a granulují. Autor poukazuje na to, že v blízkosti některých hub není zelené vegetace, mnohé houby jsou hmyzem zaplavovány, jiným se hmyz vyhýbá. Špičky a choroše nikdy nehnijí, liška jedlá není pod'e něho nikdy červivá. Také břichatky a pesterce jsou vždy zdravé. Míní, že jde o účinek houbových enzymů, fermentů a jiných látek málo známých, a doporučuje systematický výzkum hub. Váňa postupuje tak, že ze zdravých hub mechanicky očištěných dělá alkoholové a éterové výtažky, které odpaří do sucha. Tento suchý výtažek bude zkoušen chemicky a bakteriologicky na svůj účinek na nejrůznější druhy bakterií v prosektuře opavské nemocnice.

*

Pozn. red. Podrobněji o houbě, z níž se vyrábí clitocybin (je to strmělka běložná — Cl. candida Br.) mluvili jsme několikrát v ČČsH (také prof. Jansa). Obraz trvalý a vše důležité o ní přináší nový barevný fotografický Smotlachův »Atlas hub jedlých a nejedlých (Mycologia practica)«, který právě vyšel v Melantrichu.

Riad. E. Kraus:

Slovenské vedecké a ľudové pomenovanie húb.

Les noms savants et populaires des champignons en Slovaquie.

(Pokračovanie.)

Armillaria mellea	náramcovitka, václavka	podpníček (podpenka, václavka, michalka[4], špička[1])
Armillaria imperialis	václavka císařská	besterec (ľúpačka)
Boletus bulbosus	hřib obecný neb smrkový	hríb obyčajný (pánsky)
Boletus edulis	hřib jedlý neb borový	hríb borový

Vo všeobecnosti aj na Slovensku poznali pod menom hríb obyčajný (pánsky) a hríb borový vlastne jednu hubu, nanajvýš hríb borový ako odrudu hríba obyčajného. Dr. Smotlacha oddeľuje však tieto dva druhy, ako samostatné a Dr. Velenovský v »Českých houbach« na strane 703 súhlasí s týmto. Každopádne je potrebné, aby tieto dve huby boly samostatne vedené.

Boletus aereus	podborovník[2] (podľa Velenovského: hřib panenský)	hríb bronzový
Boletus badius	hřib hnědý	hríb hnedý (podborovník[2])
Boletus elegans	klouzek sličný	masliak pekný
Boletus erythropus	hřib kovář	šafranka (nemec)
Boletus granulatus	hřib zrnitý	hríb ovčí
Boletus chrysenteron	hřib žlutomasý čili babka	hríb žltomäsý (babka, machovka)
Boletus luridus	hřib koloděj	siniak (sinák, modrák)
Boletus luteus	klouzek obecný	masliak žltý
Boletus rufus	hřib osičňák	kozák červený (osičniak)
Boletus rugosus	hřib habrový či vrásčitý	kozák hrabový
Boletus scaber	kozák špičník	kozák plavý (brezový, brezák)

(Pokračovanie.)

Jaroslav Sobotka:

České houbařské názvosloví nutno sjednotit a ustálit.

Il faut unir et fixer à la fois la nomenclature tscheque des champignons.

Názvosloví a jeho ustálení není z nejméně významných složek mykologie. Ale v českém odborném pojmenování vyšších hub je značná roztříštěnost a neustálenost, nejsou řídké případy, že týž druh hubný u různých odborných autorů je česky nestejně pojmenován. Shledáváme se až se třemi nebo čtyřmi názvy. Dokonce někdy stejným jménem jsou pojmenovány různé druhy (kovář, koloděj). Na doklad o tom stačí srovnati spisy Bezděka, Smotlachy, Velenovského, Kaviny, ČČSH a j. Tu často jen latinský název nám dává přesnou vědomost, o kterou houbu se jedná.

Tato neustálenost, nejednotnost a nejednoznačnost v české terminologii hub vnáší do tohoto oboru jen zmatek, ztěžuje laiku studium, brání zlidovění houbařství a zbytečně zatěžuje paměť.

Bylo by proto záhodno, aby tu došlo mezi českými mykology k dohodě o závazném používání určitých jmen hub, k sjednocení, ustálení názvosloví a odstranění libovůle při používání názvů hub, čímž by odpadla u čtenáře bezradnost a nejistota, prýštící ze zmíněné okolnosti.

Stesk, který vyslovil před více než dvaceti lety (1926) V. Fremr (ČČSH VI/28), zůstává stále v platnosti, ve sjednocení houbařské terminologie se nijak nepokročilo, naopak od té doby nových názvů ještě přibylo a zmatek se zvětšuje.

Aniž by se měla věc těmito řádky vyčerpati (viz též Jindř. Kučera, ČČSH VI. 70), chci jen upozorniti, že česká jména hub jsou určena na prvém místě pro lid (vědečtí pracovníci používají latinské terminologie). To nutno míti na zřeteli. Při tvoření českého jména houby je třeba vyzvednouti některý význačný charakteristický poznávací znak nebo významnou okolnost či podmínku normálně nutnou pro růst plodnice a podle toho nové jméno vytvořiti. Netvořiti nových jmen podobných, která se mohou proto snadno omylem zaměniti (na př. lehce se spletou názvy: hnojník, hnojištník, hnojenka a pod.), ale zaváděti nová jména hub vzhledem k dosavadním co nejodlišnější. (Další články v XXV. ročníku.)

Dr. V. J. Staněk:

Zápach hadovky.

Phallus impudicus et so mauvaise odeur.

Nevím, který houbař by neznal oné sličné, štíhlé houbičky, lehounce, přímo étericky posazené v pochvovitém rosolovitém vajíčku, s čisťounkým bělostným třeněm a lehce navléknutým komickým kloboučkem. Vskutku elegantní to zjev! Jistě každému již bylo dopřáno setkati se s ní k veliké radosti ve vlhkých houštinách nebo ve vyšším lese na setlelém listí a jistě každého okouzlila svým spanilým zjevem, slavnostně obklopena množstvím radostného hmyzu v době lásky o drahé potomstvo.

A přece tak negalantně chová se houbařská literatura k této nadmíru zajímavé a roztomilé krasotince mezi houbami. »Nesnesitelně zapáchá!« »Strašlivě zapáchá!« »Její mrtvolný zápach je strašlivý!« »Nesnesitelně zapáchá zdechlinou!« »Zápach její je přímo strašlivý!« »Houba mrtvolného zápachu!« — Krásné posudky, jen co je pravda! A koruna všeho — botanickým jménem nazvali tuto interesantní něžnou krasavici — impudica (nestoudná)! Skutečně trestuhodné jednání! A přece hmyzu je tento nevinný zápach příjemnějším a lákavějším, než vůně cukrářského krámu. Dychtivě slétá se z dálky, ssaje zelenavou tekutinu v důlcích kloboučku a roznáší spóry po okolí. Nejčastěji bývají to mouchy (Musca laesor, Sarcophaga cornaria), z brouků hlavně Silpha obscura a Pseudopelta thorosica.

Všade píší, že příčinou zápachu jsou spóry. Silně bych o tom pochyboval. Je možno, zadíváme-li se mikroskopem na eliptičná průhledná tělíska, aby ona vzbuzovala onen »nesnesitelný« zápach? Bude to spíše vrub oné tekutiny, ve které plavou. (Dokončení příště.)

Jos. Otruba:

Z mého pozorování hřibů.

a) *Křemenáč černající, Boletus nigricans Smotl.*

V luhových hájích a smíšených lesích listnatých, hlavně v částech s převahou osiky, setkáme se některá léta s křemenáčem černajícím B. nigricans Smotl. Je podobný křemenáči osikovému B. rufus, liší se však od něho barvou klobouku, která místo rumělkové je šedá, popelavá i šedohnědá. Štíhlejší jedince považují někteří nesprávně za formu kozáka březového. Uznáme-li však křemenáče šedého B. griseus za druh stojící nejblíže křemenáči březovému B. versipellis Smotl., třeba důsledně uznat za dobrý druh i křemenáče černající B. nigricans Smotl., jenž je biologicky nejbližší křemenáči osikovému, jak správně uvádí Smotlacha. Křemenáč černající vyskytuje se v porostech osiky, nejraději na okrajích drobných, dlouho vlhkých lesních kotlinek a kalužin, na březích pramenitých potůčků vroubených osikami a pod. K tvorbě plodnic vyžaduje mnoho vlhkosti. Odtud asi zjev, že málokdy ho najdeme společně na jednom místě s křemenáčem osikovým. Roste poměrně vzácně po vydatných letních deštích, dokud lesní prsť je vodou nasycena. Na Olomoucku objevuje se tu a tam v lužních lesích u Grygova, Střeně, Hynkova, Lhoty, Příkaz, v lesích u Náměště na Hané, v Chrasti u Olbramic, u Sv. Vody blíže Cakova, na jižních úklonech Rampachu, ve smíšených lesích pod Bílým kamenem nad Vel. Bystřicí a Daskabátem. Zkušení houbaři ho jmenují »šedý osikáč«. Někdy bývá přinášen i na trh do Olomouce.

(Další takovéto články v XXV. ročníku.)

Jaroslav Chytil:

Připomínky k určování hub.

Při určování hub často přehlížíme méně nápadné a nevtíravé rozlišovací znaky hub, nepovažujíce jich za druhy, nýbrž přičítáme jejich některé mírně odchylné znaky zběžně ne diferenciaci druhové, nýbrž domnělým následkům odlišných životních podmínek (jako prostředí nebo různým vnějším a vnitřním vlivům), ne-li dokonce jakési nevysvětlitelné »zrůdnosti«. To se stává nejen prostým venkovským houbařům, ale i starým houbařům s nějakým mykologickým vzděláním, že až po mnoha letech přivedeni jsou třeba náhodně k poznání, že jde o samostatný druh a nikoli o »zrůdu«. To platí zejména i o všech hřibovitých, ba i přímo o některých vlastních hřibech, o křemenáčích, kozácích, klouzcích, pečárkách, ryzcích, liškách, ale i o četných jiných. Mnozí venkované a houbaři začátečníci nerozlišují mnoho samostatných druhů, jmenujíce je jedním sběrným názvem. Teprve vlastními zkušenostmi a dalším poznáváním stává se člověk kritičtějším. A pak: určujte houby čerstvé, nenechávejte jich zavadnouti a zemdlíti v barvě! Mám na mysli určování mikroskopické. — Další články v XXV. ročníku.

(Další takovéto články v XXV. ročníku.)

PRÁCE PRO HOUBAŘSKOU PĚTILETKU A VLÁDNÍ DVOULETKU ČSR.

Dr. F. Smotlacha:

Rodí se nová věda. Mladí v české mykologii.

Rodí se nová věda o přírodě, o houbách. Věda, která chce znát a rozumět všemu tomu, co kolem nás žije v lese, v poli, louce, sadu i parku, která má přírodu ráda a chce ji proto znát, pochopit a jí co nejvíce rozumět i pro člověka ji využít. Vždyť v této přírodě kolem nás tkví i naše zdraví, síla, krása. Příroda kolem nás nesmí být nerozluštěným tajemstvím. Chceme ji rozluštit. To je úkolem generace mladé. My houbaři jdeme v přírodě především za houbami. A tu máme opravdu krásnou naději, že naše mládež v houbách jde dnes v čele. Když jste četli jména autorů ČČSH v letech 1924—44, četli jste tam vesměs jména starých, postupně odcházejících. Ale od roku 1944 (to již naději na svobodu) ukazují se v houbách

Obr. 29. **Liška** čili **strmělka oranžová** (Cantharellus vel Clitocybe aurantiaca Wulf.), houba rostoucí u nás hojně na podzim v lese na humuse a rozpadlém dřevě, oranžové i bělavé barvy. Dříve za jedovatou pokládaná, dnes mnou z podezření osvobozena. Krásnou barevnou fotografii nalezneme v právě vyšlé knize Smotlacha, »Atlas hub« (Mycologia practica). Kreslil M. Smotlacha; napsal Sm.

mladí a nejmladší, nadšení, vysoce schopní pracovníci vědečtí i organisační MVÚ, ČČSH a ČMS z Čech, Moravy, ze Slovenska. Houbaři z Prahy, Brna, Bratislavy, houbaři z venkova i měst. Houbaři a zároveň vědečtí mykologové, kteří naplní ČČSH novou vědou. Jména jejich četli jste, čtete a budete čísti v ČČSH ročník XXV. atd. a mezi spolupracovníky MVÚ, ČMS a v knihách, které vydáváme. Dnes sdělíme jejich jména krátce, bez titulů. Však ukáží v pracích a organisaci, co dovedou. To jsou ti, kteří houby zkoumají a studují, kteří nám pomáhají v organisaci, kteří již psali nebo píší. Chceme, aby psali všichni, a to i četní spolupracovníci, kteří zde napsáni nejsou, neboť daleko více je těch, kteří dosud do ČČSH nenapsali, ač mohou. Dnes spolupracují: Antoš, Baby, Bak, Balíček, Bažil, Beyermann, Boloňský, Borovička, Borský, Cestr, Cvrček, Čábera, Černý, Červený, Daněk, Doležal, Dobrovolská, Dostál, Fajfer, Fejlek, Fišer, Flum, Forman, Francl, Fiedler, Fulín, Háček, Hájovský, Hásek, Helcl, Hyngar, Hlaváček, Hlůza, Holub, Hron, Humňal, Jágr, Jakubů, Jansa, Jirát, Jirouš, Jiříček, Juliš, Kafka, Kašpárek, Kočmíd, Kodl, Kodlová, Kohout, Kolařík, Kominek, Korda, Kotínský, Krabovský, Kronová, Krákora, Kurz, Láznička, Lekeš, Lepšík, Louša, Martínek, Mellan, Michal, Mlnařík, Nepokoj, Němec, Novák, Novák, Novotný, Petr, Pittner, Poláček, Polánek, Pospíšil, Procházka, Protiva, Průcha, Pulec, Rak, Rejha, Riedl, Růžička, Řezníček, Sezima, Slavík, Smotlacha M., Sokol, Staněk, Strnad, Šabata, Šárka, Šebek, Šíbl, Šilha, Šimek, Šíma, Šobra, Štěpánek, Šmíd, Štreit, Šubert, Šut, Tošnar, Urban, Vach, Vaníček, Veselý, Vomáčka, Vystyd, Wolf, Zaydlar, Zhříval atd. Máme ještě mnoho dalších spolupracovníků mezi mladými, avšak neznáme jejich stáří. Proto je potřebí, aby nám všichni, kdo tak ještě neučinili, poslali svůj stručný životopis (s houbařstvím!) a fotografii. Napište nám všichni, kteří chcete v houbách s námi ku prospěchu vlasti pracovati!

Všichni mladí, zde neuvedení, se přihlaste! Všichni staří i noví získejte další pracovníky a sdělte jejich adresy.

Milan Háček:

Roste rovetka pýchavkovitá pouze na holubinkovitých?

Podle případů, které se mi podařilo v poslední době nashromáždit, se zdá, že rovetka pýchavkovitá není omezena svým výskytem pouze na ryzce a holubinky, nýbrž, že může napadati všechny tlející masité houby. Tak na př. 12. IX. 1946 přinesl pan jednatel Vystyd z Klánovic shnilou plodnici stročku rohového, posetou drobnými plodnicemi rovetky. V létě 1944 (srpen) nalezl jsem v jehličnatých lesích v okolí Veselí n. Luž. spousty rozkládajících se plodnic muchomůrky šedivky, napadených rovetkou. A konečně na podzim 1945 pozoroval jsem rovetku na setlelých plodnicích strmělky mlženky, čirůvky fialové a penízovky dlouhonohé.

Toto pozorování je příkladem opravdu úspěšného výzkumu našeho spolupracovníka, který budiž následován. Sm.

Jaroměř. Časopis čs. houbařů odebírám od začátku, t. j. od r. 1919 a mám všechny ročníky pěkně svázané spolu s jinou mykologickou literaturou. Poradnu houbařskou stále vedu. Do r. 1942 vystavoval jsem houby u horlivého houbaře p. Šmahela který bohužel r. 1942 zemřel. Nyní ovšem jsem nemocen. (Z dopisu.) Dr. Adolf Konečný.

Přejeme všichni vzácnému našemu spolupracovníkovi brzké uzdravení. Za houbaře Smotlacha.

Houby sbírám z lásky, rád bych sloužil vznešené paní vědě, ale nato jsem slab a mám málo času, tak jsem pouze praktickým houbařem a sloužím svým bližním, jež učím znáti houby. (Z dopisu.) Ant. Betevri Fatka.

Článek o vlivu fysikálních vlastností půdy na růst hubných plodnic u velkých hub poslal jsem svého času redakci. Ta se rozhodla zařaditi jej do XXV. ročníku ČČSH. O. Pejša.

Svoje články: O »sázení hřibů« a »Stěhování hub« odložil jsem po dohodě s redakcí do jubilejního ročníku ČČSH. J. Kohlmünzer.

Svůj článek »Houby sledují člověka« a j. odložil jsem po dohodě s redakcí do XXV. ročníku Dr. Pavel Kurz.

Barevné stupnice hub. Článek o barevné stupnici k popisu hub uveřejním v prvých číslech jubilejního ročníku (XXV.) ČČSH. Alois Rak.

Pozn. red. U autorů, kteří mají u nás v této době jen málo článků, ponechala je redakce do jubilejního ročníku, i když dosud v XXIV. ročníku neměli ničeho.

Kolegům učitelům a profesorům. Znalost i sběr hub a les. plodin patří do všeob. i hosp. kultury národa, pro níž je čest pracovat! Hlaste se!

a) Zprávy a články z výzkumu hub.

Bohuslav Ježek:

Zpráva o houbách objevujících se v našich lesích v březnu.

Čm. vysočina, Dačicko, lesy u Vlažinky, N. Dvorů a St. Hobzí.

První houbou, ještě zimní, hned po zmizení sněhu je tloustnice kulovitá. Zjistil jsem ji ve starším smrkovém lese, v mechu, na západním svahu. 24. III. jsem sám našel asi 20 plodnic. Loni, kdy tato houba upoutala po prvé moji pozornost, byla na témže místě v množství aspoň trojnásobném. Plodnice její dorůstají u nás nejvýše 7 cm šířky, jsou černohnědé, více méně vráskované, tvaru bečkovitého, nahoře miskovitě prohloubené, uvnitř rosolovité. (Pod drobnohledem se rosolovitá tekutina jeví jako spleť vláken. — Dr. Smotlacha ji uvádí v mykol. oběžníku čís. 1/1945 jako houbu jedlou. Zajímalo by mne, zda se dá jejich mladých plodnic (rosolovitých) též prakticky v kuchyni využít a jaká by asi byla jejich příprava.)

Na podobných stanovištích ve starších smrkových lesích v mechu, roste i strmělka zimní. Našel jsem ji po prvé již 10. III. Rostla jednotlivě na několika málo místech. Po přejití nočních mrazíků (24. 3.) se objevila již ve větším množství, často ve větších nepravidelných skupinách, ale i jednotlivě.

Současně se strmělkou zimní se objevila i penízovka. Považoval jsem ji za penízovku provázkovou (jedlou) a jako takovou také sbíral. 10. III. jsem jich nasbíral již několik set a tak jsem si mohl dopřát skrovnou houbovou večeři. (Chuť její je příjemná, výrazně kořenná). Několik plodnic jsem zaslal také vám do MVÚ. Po obdržení zprávy p. Dr. Smotlachy, který mi sdělil, že jde spíše o penízovku šiškovou než jedlou, jsem ji důkladněji prozkoumal a zjistil, že vyrůstá skutečně (jak Dr. Smotlacha uvedl) ze šišek smrkových. Jsou-li tyto hlouběji v zemi ponořené, má pak dlouze vybíhající kořen jako penízovka provázková. Tlející šišky do země ponořené, které jsem nahodile zvedl, byly těmito vyvíjejícími se penízovkami přímo opředeny.

Třemi shora uvedenými druhy jsou vyčerpány zhruba všechny houby rostoucí v našich lesích v měsíci březnu v množství aspoň takovém, aby si jich každý, kdo se o houby aspoň trochu zajímá, mohl všimnout. (Kromě nich jsem totiž nalezl již jen ojediněle na smrkových šiškách drobnou kustřebku a na šiškách borových lošák ouškatý, které však nemají prakticky významu.) 25. III. 1946.

●

Letošní jaro je velice důležité (i tím, že málo houby rostou) pro výzkum vlivu počasí na růst hub. Všichni napište! Sm.

Kde rostou houby v lese v době sucha. V době sucha můžeme ještě nalézti houby na místech otevřených k severu a severozápadu, zvláště jsou-li v noci větší rosy, tedy při lesních svodnicích, struhách, podél potůčků, nejvíce tak, kde se tvoří meandry (zákruty) dále kolem bažin a močálů. Vítr průvan a sucho jsou největší brzdy v růstu hub. (Archiv).

Fr. Valkoun.

Tento náš spolupracovník jest jistě výborným znalcem běžných jedlých hub. Čtenáři jej žádají o článek do každého čísla ČČsH.

Zvláštní srostlice hřibu. V příbramských lesích v době bujného vzrůstu hřibů 16. 9. 1946 nalezl jsem srostlici hřibu obecného, kde z plodnice hlavní vyrůstala druhá opačným směrem, takže hlavy byly proti sobě spojeny pouze oběma nohama. Dr. Petera.

Mé nové poznatky o houbách. Už aspoň 20 roků si všímám zajímavého úkazu v některých částech lesa, že vždy v jistém místě je po celé léto pronikavý karbolový zápach. Už delší dobu se chystám k tomu, že se vás dotáži, není-li to v souvislosti s houbami. Je tedy snad ten zápach způsoben houbami? Zmíněný zápach pozoruji ve smíšeném jehličnatém lese s převahou smrku, na JZ okraji lesa, poměrně teplého, suchého. (Březina, les u Konice). Pozoroval jsem to také na jednom místě na Rampachu (405 m vysoko od Litovle). Jaroslav Němec.

Koncem listopadu 1944 sbíral jsem houby v Šárce, na Petříně a na Bohdalci v Praze a všude jsem nalezl, neboť toho roku rostly dlouho do podzimu. Na Bohdalci sbíral jsem zejména čirůvku zemní, která na naši tak úspěšné výstavě v Arsu na Václavském nám. byla označena jako »pozemka«. (Z archivu) Ing. Jindřich Korda.

Jaro 1947. Posílám dva mladé choroše šupinaté, které právě opožděně po prvním větším dešti u nás vyrostly na pařezu. 27. IV. 1947. Budu posílati houby do ústavu (poradny) pravidelně. Zdeněk Borský.

Jaro r. 1943 bylo na houby na Prosečsku úrodné. V druhé polovici května donesl mi žák hřib májový (borový), pod slívami nalezl jsem celé kolonie sadovek. I májovky jsem sbíral. Na Prosečsku říkají sadovkám májovky. Zvláště teplé noci dovedou růst hub silně popohnat. Mir. Petr

Kácovský kraj poskytl mi houby, které jsem jinde nesbíral. Rostl tu (počátkem července 1944) hojně hřib nachovýtrusý, který zde zvou »kominíček«. Roste tu na stráních i v údolích, měl jsem jich za chvíli tolik, že jsem ostatní houby pomíjel. Josef Lekeš

Kačenku českou (Verpa bohemica Kromb.) sbíral jsem u Karlštejna v mladých dubinách již koncem března. Jelikož je to houba barvy okrově hnědé, lze ji poměrně těžko mezi spadlým listím nalézti (mimikri).

Miroslav Langer.

Hřib kaštanový sbíral jsem jako velmi vzácnou houbu již 10. IX. 1907 v Jílovém. Podrobnější zprávu o hřibech, které jsem kdy sbíral, sdělím v XXV. r. ČČsH. Josef Pačes.

Posílám ukázku krásné plodničky B. versicolor Rostk. poddoubník červený (B. rubellus Quél., cesarinus Martin). Kloboučky jsou překrásně červené. Nalezl jsem jej včera v městě (Kamenný Šenov) pod lipami ve spoustách. (23. VII. 1944). Arnošt Jech.

Vzácné naše hřiby. Soubor článků z mého výzkumu o našich vzácnějších hřibech na př. o kloužku Bresadolově, tridentském a p. zaslal jsem redakci již dříve. Budou uveřejněny postupně ve XXV. ročníku. Fr. Kolařík

Obtíže výzkumu. Křemenáčka v lese nechal jsem si na pozorování s cedulkou, aby mi jej nechali růst. Stál tam 3—4 dny a skoro nerostl, až mi jej někdo sebral i s cedulkou. (Z roku 1944, archiv.) Prof. Rud. Jansa.

Vitaminy v houbách. Věřím, že houby jsou nejen potravinou a pochutinou, nýbrž mnohdy i lékem. Sama mívala jsem značné potíže žaludeční a střevní, avšak po soustavném požívání hub, jakožto jídla, obtíže zmizely a proto věřím v jejich léčivou schopnost. Zejména soudím, že obsahují také některé vitaminy, jak ostatně jsem se dočetla i v literatuře v ČČSH. Bylo by dobře, kdyby houby po této stránce dokonaleji byly prostudovány a prozkoumány, jak to žádá profesor Smotlacha. Emilie Huspeková.

Houby olše. Hřiba obecného sbíral jsem letos těsně u kmene olše, ovšem že v blízkosti rostl též smrk, jímá léta jsem však měl dojem, že hřib se vyhýbá olši aspoň na dosah jejích kořenů. Josef Bílek.

Kováře váhy 1.18 kg našel jsem r. 1934 v Dobříně u Rokycan »pod Florianem«. Tamtéž »pod Žďárem« nalezl jsem kotrč dubovou (dubovník) 2.73 kg těžkou. Jan Poledna.

Staročeské názvy hub. Dovoluji si upozorniti, že ve XXVIII. ročníku časopisu »Naše řeč« jsou uvedeny staročeské názvy hub. (Z dopisu 1945.) Jindřich Pecher.

Lošák smrdutý. Posílám fotografie lošáka smrdutého, Hydnum setosum Pers., foetidum Vel., kterého jsem našel v srpnu na jabloni. (Archiv.) Josef Šanda.

O pečárce zápašné posílám zajímavou zprávu v XXV. ročníku ČČSH. Václav Lapka.

Satana sbíral jsem v r. 1937 a 1938 u Karlštejna pod Doutnáčem. Navrátil.

Kačenky sbírám v lesích karlštejnských na vrchu Doutnáči, v jižní jeho části. Dr. Oktavec.

Obr. 31. **Sněť kukuřičná** (Ustilago zeae mays Wint.) cizopasí na kukuřici a tvoří na listech, lodyhách i v klasech nápadné, až jako pěst veliké nádory. Stejně napadají sněti také jiné naše obilniny, na př. proso, pšenici, oves, ječmen atd. Také výtrusy sněti šíří se, stejně jako většina velkých hub, větrem. Vzpomeňme na pýchavky, pestřece i jelenky (Elaphomyces), jež se stejně rozšiřují prachem. Archiv. Foto J. Sýkora. Napsal Sm.

b) Mykologická zahrada a místní výzkum hub.

Jan Dědina:

Houby Českého Ráje.

(Pod Kozákovem.)

Před dvanácti lety jsem přesídlil z Prahy do Českého Ráje. Zatím jsem dříve vždy ke konci týdne spěchal ven z města a navštěvoval přírodu, abych se zásobil dojmy a krásami na celý týden, usadil jsem se nyní v jejím srdci a užívám jejích krás denně.

Na severu mohutný Kozákov s přisedlým Babylonem, na východě památná hora Tábor, na jihu hrdé a velebné Trosky, na západě blízké Klokočské sklády a v pozadí Bezděz, Ještěd, Ralsko a v mlze Milešovka. Celý kraj, velká krásná zahrada, která jarem rozkvétá a tisíce ovocných stromů, rozhozených po celém tom krásném koutě se obléká v květ. Zatím co stromy a keře teprve kvetou, aby potom nechaly na sobě vyrůst a uzrát ovoci, jinde už země nabízí své první skrovné plody — houby.

V tomto kraji se lesy pomalu zotavují z mniškové katastrofy. Většina lesů jsou mladé porosty a hubné bohatství v nich není valné. Přinese-li některý vytrvalý houbař po půldenním hledání košík kozáků, křemeňáků a mezi tím nějakého hřiba, jde o tom vsí zpráva jako o velké události. Mimo již jmenovaných hřibů, kozáků a křemeňáků zde lid sbírá lišky, klouzky, havelky, zelinky, václavky a májovky. Podotýkám hned předem, že se mi dosud nepodařilo z posledních tří jmenovaných najít ani po jednom exemplář, ačkoliv je znám a zde nasbírané jsem viděl v dosti velkých množstvích. (Pokračování.)

●

Hřib královský roste v dubině u Suchohrdel, asi dvě hodiny cesty od Znojma. Bělolanýž (Choiromyces meandriformis) roste na Znojemsku a sice v listnatém lese přímo nad bývalou stanicí Velké Mašovice, 10 km od Znojma na trati Znojmo—Jihlava. Spytihněv Krejčí.

Plžatky ve Slepči. Ve svém dohledně prozkoumaném lese »Slepeč« (poslal jsem o něm již několik zpráv) sbíral jsem r. 1944 plžatku bělostnou (L. eburneum Bull.), drvopleňovou (L. cossum Fr.) olivově bílou (L. olivaceoalbum Fr.), vonnou (L. agathosmum). V blízkém Okrouhlíku sbíral jsem nejvíc i plžatku březnovku (L. marzuolum Fr.). Ve Slepči i v Okrouhlíku jsem sbíral i ucháč obrovský (G. gigas Kr.). Fr. Borovička.

Mykologickou zahradu si založím v okolí Březové—Bohdašína—Verneřovic na Broumovsku. Zprávu odtud podám příště. Vlad. Hindrák.

Prášilka obrovská. Na lukách u Plané nad Lužnicí se vyskytuje prášivka obrovská, a víte, že je výborná pod telecí maso a že se dobře suší a nemění se? Zůstává stále bílá a vonná. Zkuste pýchavky. Ivan Hron.

Pro XXV. r. ČČSH pošlu zprávu o své mykologické zahradě, což jest část lesa na levém břehu Lužnice u Plané nad Lužnicí, kde v létě houbařím, zajížděje tam z Prahy. MUDr. Josef Helcl.

O houbách u Mílovic poslal jsem článek pro příště. Karel Klapáč.

Moje mykologická zahrada je v Zábořských loukách u St. Kolína. Poslal jsem Vám o houbách tam sbíraných již dříve pro XXV. ročník ČČSH mnoho zpráv a článků. L. Černohorský.

Plodnici hníku obecného do výstavy v Novém Městě na Moravě (v srpnu 1946), 25 cm vysokou, donesl p. odb. učitel Balíček ze Svratky. Frant. Brázda.

Hřib šupinatý (Boletus strobilaceus). V neděli 23. 7. 1944 nalezl jsem na východním svahu zalesněného vrchu »Vlková« v požáreckých lesích 5 plodnic výše uvedeného hřibu. (Z dopisu archivu.) Josef Hájek.

O turách v Brdech psal jsem již v ČČSH a mám připravený článeček pro XXV. ročník. Josef Nejedlý.

Můj článek »Z naší Šumavy« byl odložen do jubilejního ročníku (XXV.) ČČSH. Karel Krejčí.

O hřibech na Strakonicku napíši v XXV. ročníku. Fr. Filip.

O hřibech lesa Jáselný u obcí Krčína, Černčic a Vršovky v Orlických horách napíši rovněž v XXV. ročníku. Vl. Br. Poláček.

Jak se projevilo letošní suché jaro ve vaší zahradě, napište všichni redakci. Smotlacha.

c) Praktický výzkum (sběr a upotřebení) hub

J. Vodička: **Z mých houbařských zkušeností.**

Houbařím. Ovšem víc po stránce praktické než vědecké, spíš pro prázdninový oddech po celoroční robotě, v níž vězím po krk. Řadu let trávím své prázdniny na Valašsku v zapadlé dědině Mikolůvce na Vsetínsku, obklopené selskými nepěstěnými lesy — ty jsou skutečným eldorádem pro přírodopisce a houbaře. Z množství hubných druhů sbírají zde domácí lidé pro běžnou potřebu jen několik málo — zpravidla je nesuší ani nenakládají, nemají na to také v době polních prací kdy. Nejmilejší houbou je jim ovšem hřib, jen z nouze se sbírají také modráky (sinály, protože po nakrojení zesinají), křemenáče (»turky«, protože mají červené fezy), příležitostně také »hřibové matičky« nebo »hubky«. Klouzky »plčáně«, nejsou k ničemu, leda kravám do nápoje, muchomůrky (»prašivky«) jsou všechny jedovaté, růžovku nikdo nechce znát, třeba jsou jí tu v červenci plné lesy. Styk s městem naučil je všímat si na jaře smrží (»smrky«) — roste zde hojně M. conica — a na podzim ryzců (»ryzky«, které se pokročilejší hospodyňsky naučily nakládat do octa. (Dokončení příště.)

O výstavě ČMS a MVÚ na výstavě průmyslu výživy, jež byla velmi úspěšná a navštívena statisíci zájemců, napíšeme příště. Ing. B. Cejnar.

Houby sbírám všude: doma na zahradě, na pile (kde jsem nasazen (psáno 14. 6. 1944), na lukách, polích, samozřejmě nejvíce v lese. Z Přepeř n. J. chodím převším do lesů kolem Zehova a Kosti, sleduji nejvíce houby hřibovité, holubinky, ryzce, muchomůrky a pečárky. Houby konservuji sušením, nakládáním do octa a soli. K jídlu je připravujeme do polévek (i sušené a ze soli, i za čerstva), na míchanici, do omáček nebo k masu (v octě) a na houbovník (čerstvé nebo sušené). Jaroslav Vaníček.

O houbaření v okolí Německého na Moravě napsal jsem článek pro XXV. ročník. Píši do ČČsH. od jeho začátků 1919. J. Juránek.

Na olomouckém trhu zjistil jsem v květnu 1943 asi třikrát májovky a žampiony vždy jen v malém množství a tak drahé, že by kilo přišlo na 100 korun. (Z archivu.) Josef Eberle.

Houba pro labužníky. Jak nalézti »houbu pro labužníky« sdělím ve svém článku v XXV. ročníku. F. Semeráková.

Působením ČČsH zařadil jsem za okupace mezi své houby, které sbírám k jídlu i další druhy, na př. much. růžovou, hol. nazelenalou, slizáka mazlavého a j. Na škol. vycházkách učím děti tyto houby znát a vážit si jich. Bohumil Franěk.

Kuřátka jsou též dobrá do kyselé polévky z vajec. Místy na Moravě se tak připravují. JUC Jaroslav Pavlousek.

O houbaření na Podřipsku mám článek pro příště. Rudolf Hronek.

d) Kuchyně a spíže.

Ing. Karel Bušta:

Sběr jedlých hub a jejich zužitkování v domácnosti.

Sbírám tyto jedlé houby: hřib obecný (smrkový, dubový a borový) hnědý, žlutomasý, kozí pvsk, strakoš, křemenáč, špičník (kozák), klouzek, (obecný, sličný, ovčí) holubinku nazelenalou, trávozelenou, namodralou, mandlovou, sivou, révovou (tuto jen z nouze), ryzec pravý, líbovonný (kokosku) a syrovinku, čirůvku májovku, zelánku, havelku, fialovou (violu), zemní, zv. šedivku (jen z nouze), čechratku podvinutou, bedlu vysokou, muchomůrku narůžovělou (masák), lišku obecnou, náramkovitku václavku, pečárku ovčí, polní, luční a lesní, mechovku obecnou, slizák mazlavý, špičku polní a česnekovou, penízovku dubovou (jen z nouze), šupinovku ranou, opěnku, pstřeň (masojed), choroš mlynářku, lošák jelení (jelenku), prášivku černavou, olovovou a obrovskou, pýchavku bradavčitou, lanýž letní, kuřátka zlatá a růžová a jen jako koření pestřec. (Dokončení příště.)

Jak připravujeme smrže? Abychom zachovali jejich chuť, vůni, nevaříme je v polévce tak jako jiné houby. Očištěné pokrájíme dosti drobně, mírně osolíme a dusíme. Houby pustí vodu, proto vždy dusíme ve vlastní šťávě, teprve když je téměř vydušena, přidáme malý kousek másla a dodusíme. Takto připravené smrže dáme do polévky, až když se dovaří

Lea Divišová.

Houby v octě. Mohu dobře doporučit k nakládání do octa kromě obvyklých hřibků a ryzců obecných i mladší exempláře křemenáčů, mnohých druhů holubinek (jsou tvrdé a křehké), čechratku podvinutou a zejména též klouzky sličné. Neosvědčily se mně ryzce peprné a syrovinky.

Dr. Miroslav Holý.

Polévka z choroše šupinatého, který jsem našel v našich lesích Přnouvice u Litovle), byla přímo nepožívatelná. (Z archivu!) K. Fibík.

Polévka z hub chorošovitých, lošákovitých a kuřátek. Patrně to byla v případě kol. Fibíka již stará plodnice, která někdy vydrží v lese i tři měsíce a která v mládí chutná — ve stáří stává se nepoužitelnou. To platí o většině hub chorošovitých, lošákovitých a kuřátkovitých. Uvažme, že jsou v lese 1, 2, 3 měsíce, že vlivem slunce, větru, deště ztvrdnou, zhořknou. Tedy tyto houby sbírejte k jídlu jen za mlada. Smotlacha.

Lišky obecné, které jsem zavařoval v octě, ač byly zavařovány tímže způsobem, jako hříbky nebo jiné houby, byly tuhé, ostatní houby nikoliv, Zpráva z archivu ČČsH. Rudolf Kovařík.

Nové recepty. Všichni, kdož máte své recepty na jídla a konservování hub, pošlete je laskavě do týdne pro ČČsH a 3. vyd. spisku: Smotlacha »Houby v kuchyni«, který dokončuji. Smotlacha.

Salát z ryzců. Ryzce se vyperou ve slané vodě, povaří, odkapají a s octem, tlučeným pepřem, olivovým olejem a několika nakrájenými cibulemi smíchají. (»Houby jedlé a jim podobné jedovaté«.) Jan Bezděk.

Dosud jsem nakládal do octa jen houby předem povařené, letos hodlám tytéž druhy naložiti povařené i nepovařené. Chcete mně někdo poradit?

Vojtěch Borovička.

Řízek houbový je velmi dobrý z bedly vysoké. Josef Zupper.

O nejchutnější ryzcové polévce viz XXV. ročník. JUDr. Fr. Holub.

Smotlacha »Houby v kuchyni«. Třetí vydání této knížky se připravuje. Je zcela přepracována a velice rozšířená. Objednávky učiňte již nyní.

Pavučinec bělofialový zkoušel můj otec, býval ve Stračově u Nechanic, a zjistil jeho jedlost. Je to výborná houba do octa. Waisser.

e) Houby jedovaté a otravy houbami (příklady zpráv).

JUDr. Josef Páv: **Otrava houbami.**

Roku 1941 v létě došlo k případu otravy much. bílou (A. virosa Fr.), s jehož podrobnostmi chci čtenáře seznámiti. (Pozn. red.: Za okupace byl ČČsH. pozdržen a pro tento článek nebylo místa).

Dne 19. 8. 1941 byl vrch. čet. str. v. v. Fr. Capůrka z Bavorova s. o. Vodňany s rodinou na houbách a nasbírali »žampiony«. Druhý den měli z nich polévku k obědu. Večer po požití polévky nebo druhého dne, což nebylo přesně zjištěno, měla celá rodina průjem, ale nevěnovali však tomu pozornosti. Dne 22. 8. opět nasbírali žampiony, z nichž měli v sobotu dne 23. 8. opět k obědu polévku. Téhož dne večer měli všichni žaludeční obtíže a děti okolo 24 hod. zvracely. Po lékařském ošetření byli všichni odkázáni do nemocnice, kamž také dne 24. 8. ráno v 5 hod. všichni pěšky odešli. V nemocnici pak dne 27. 8. v 6 hodin ráno zemřel 14letý syn Vladimír po záchvatu křečí v končetinách. Téhož dne večer a za týchž příznaků zemřel též otec. Matka Marie Capůrková, 32letá a dcera Vlasta, 15letá se uzdravily a byly dne 28. 8. z nemocnice propuštěny.

Mrtvola Vladimíra Capůrky byla pitvána a pitvou zjištěno, že smrt nastala pravděpodobně otravou houbami a že se smrt nedala odvrátit lékařskou pomocí.

(Dokončení příště.)

Fr. Horčička: Otrava zvonovkou jarní.

(R. 1944, vzato z archivu!)

»Zvonovku jsem sbíral přesně v těch místech, na nichž jsem sbíral vzorky, které jsem Vám zaslal k určení. Houby jsem smažil ve třičtvrtělitrovém hrnéčku, který nebyl plný. Houba při smažení vydávala dosti silnou vůni a hodně pouštěla vodu. Svařila se tak, že ji bylo as na 2—3 lžíce. Po vysmáhnutí vody jsem do nich rozklepl vejce a směs snědl s kouskem chleba. Asi necelou půlhodinu před požitím hub jsem vypil půl koflíku odvaru zeměžluče. Po snědení hub jsem za půl hodiny snědl kousek chleba s marmeládou a zapil trochou mléka. Houby jsem jedl v 6 hodin. V 9 hodin jsem vypil půllitr černého piva a v 10 hodin snědl pak as 5—6 nakládaných švestek. Celou noc jsem spal klidně. Ráno jsem v 6 hodin šel na velkou stranu, která byla normální. Když jsem si opět lehl, cítil jsem jakési svírání v žaludku a za chvilku jsem běžel zvracet. Zvracel jsem zelenohnědou vodu s hleny a v ústech jsem měl silně hořko. Po zvracení jsem musel běžet na záchod a dostal jsem průjem, a to tak silný, že ze mne šla jen voda a pak jen pěna. Během tří hodin jsem třikráte zvracel a čtyřikrát byl na záchodě. Z domova jsem odešel ke svému děvčeti (jsem svobodný), které mně uvařilo černou zrnkovou kávu — kterou jsem za chvilku zvrátil a opět jsem musel od půl 10. hod. do 12 hod. třikrát na záchod a vždy průjem — samá voda a pěna, žlutozelená, téměř bez zápachu. Po černé kávě jsem si vzal 3 malé kalíšky koňaku a bylo mi docela pěkně. Možná, že jsem dále udělal chybu sám. Kávu jsem zvrátil asi o půl 11. hod. dopol. a v 1 hodinu jsem snědl polévku z vepřového masa, dosti mastnou, s krupičkou a vejcem. Již během mé cesty mně bylo střídavě zima a teplo. Totéž následovalo po snědění polévky a k tomu se přidružila třesavka, takže jsem si lehl. Kolem 4. hodiny jsem cítil nezvyklou tíhu v žaludku a proto jsem si dal uvařit čaj s koňakem, který pro nechuť a slabost jsem ani nevypil. Po částečném napití jsem znovu zvracel, a to třikráte za sebou v přestávkách.

* (Dokončení příště.)

Muchomůrka zbělená. Teta jedné naší úřednice v Náchodě zemřela právě na otravu houbami. Pozřela veliké množství hub, podle udání »citronelí«. Byly bílé, nazelenalé. V pátek večer je snědla, v sobotu ráno zvracela, večer umřela. Měla po těle různé skvrny. Soudím na muchomůrku zelenou, resp. zbělenou (jež obě bývají zelenobílé). — (Z dopisu redaktorovi 15. VIII. 1944.) Jarka Blažek.

Poradnu v Zadní Třebáni u Řevnic mám již dvacet let. Zachránil jsem již mnoho tamních houbařů méně zkušených, když si zaměnili na příklad much. zelenou za zelánky. Much. zelená a bílá jsou u nás dosti časté. Roku 1946 se jimi otrávily v Řevnicích a na blízkých Rovinách tři rodiny (čtyři mrtví). Závojenka olovová roste u nás méně. Jan Bučinský.

Počet smrtelných otrav houbami v letech 1943 až 1946 byl každoročně 20—25, většinou much. zelenou a bílou. Do veřejnosti zprávy o těchto otravách přišly jen z části. Také o výše uvedených případech veřejnost nevěděla. Kdo víš o nějaké otravě z těchto let, sděl to ihned. Smotlacha.

Otrava čirůvkou osmahlou? Pod tímto názvem uveřejnil jsem v ČČsH XXII. sdělení, které opravuji. Jedovatou není podle mého dalšího zkoumání čirůvka osmahlá, nýbrž jiný druh čirůvky (patrně za syrova, nebo špatně připraven), o níž podrobně napíši v ročníku XXV., neboť v tomto dvojčísle není již místa. E. Horníček.

Muchomůrku zelenou sbíral jsem v Šárce u Prahy 24. X. 1944. Josef Cívka.

Otázka imunity králíků proti jedu muchomůrky zelené je obsahem mého článku, který redakce ponechala do XXV. roč. ČČSH (Bude to ročník jubilejní a potřebuje zajímavé články. Red.) Jos. Alois Hurt.

Nový případ otravy satanem sdělím po dohodě s redakcí v XXV. ročníku. Svatopluk Šebek.

f) Pěstování hub. Houby jako hnojivo.

Dr. Fr. Smotlacha:

Stále nové zkušenosti v pěstování hub.

Především u žampionů, kde se pěstování rozšířilo do celého světa a kde zejména Sev. Amerika (USA), Kanada, velice se mu věnuje, stejně jako Holandsko, Belgie, Anglie atd. Ve Francii začalo pěstování žampionu obecného čili lučního (polního — Ps. campestris L.). Dnes se však pěstuje u nás většinou žampion dvousporý (Ps. bispora Lge), což je asi odrůda prvého. A jak sděluje náš spolupracovník E. Zima z Kanady, pěstuje se tam forma žampionu patrně opět jiná. Český farmář kanadský E. Zima docílil totiž u svých žampionů plodnic půl kg těžkých. Domnívám se, že tato variace je důsledkem domestikace žampionu obecného, na kterou jsem již několikráte upozornil v ČČsH i na přednáškách. Ta způsobila, že se na př. jen ve Francii objevilo na dvě stě různých forem tohoto druhu. O tom však příště více. Také v používání hub za hnojivo jsou nové zkušenosti.

●

Posílám obrazy pečárek, vypěstovaných u mne v zimě. Vážily čtvrt až půl kg. Článek o nich jsem uveřejnil v místních listech. Můj syn Vás v Praze navštíví. Bojoval jako letec v kanadské armádě proti Němcům.
E. Zima, Kanada.

O Smotl. výzkumné myk. a staroč. ovocné zahradě na Zámečku u Hradce Král. napíši do r. XXV. Miloslav Langer.

Můj návrh, zda by se vyplatilo zříditi státní pěstírnu žampionů, bude po dohodě s redakcí uveřejněn v příštím ČČsH. Zdeněk Stopka.

Pěstování žampionů na zahradě v krátkém článku chystám pro XXV. roč. ČČsH. Boh. Cicvárek.

Krásné výsledky pěstování žampionů v rámci velikého zelinářství měl náš spolupracovník Jindřich Janoušek ve Vršovicích u Loun. Jeho podnik byl znárodněním pozemků a parcelací (on byl nájemcem) zrušen, což je jistě škoda. Smotlacha.

g) Lidová jména hub.

Ant. Čábera:

Sběr a lidové názvy hub na Humpolecku.

Znalosti hub na Humpolecku v okolí Budíkova a Kejžlice jsou doposud skrovné, ačkoliv zdejší kraj s rozsáhlými lesy jest pro houbaře jako stvořen. Jest to patrně v důsledku nedostatku odborné literatury, která začíná vycházeti teprve v době přítomné a jenom jedincům se aspoň částečně podařilo poněkud do tajemství hub vniknouti. Proto se zde vyskytuje také poměrně málo lidových názvů, omezených pouze na druhy všeobecně sbírané.

Nejoblíbenější lidové druhy poskytuje zde čeleď hřibovitých. Hřib obecný (B. bulbosus Schff.) a borový (B. pinicola Vent.) jsou pokládány za nejhodnotnější vůbec. Řidce se vyskytující hřib dubový (B. reticulatus Schff.) a vzácný hřib černáč či lesklý (B. aereus Bull.) nejsou co samostatné druhy rozeznávány. Méně jsou sbírány: hřib hnědý (B. badius Fr.), nazýván všeobecně »hřibem panským«, strakoš (B. variegatus Sv.) co »máselník neb máselnička« a »podlíska«, známý to poddoubník (B. subtomentosus L.). Modráky zde lid rozeznává dva: »sladký modrák« jest sbírán, »hořký modrák« pokládán za jedovatý a odkopáván. Onen jest známý kovář (B. miniatoporus Secr., erythropus Krombh.), dosti vzácný, tento křišť (B. pachypus Fr.), obecný. (Dokončení příště.)

Lidová jména hub na českém jihu. V jižních Čechách, ode dávna bohatých na houby, byla r. 1946 mimořádně velká úroda hub. Lidé nestačili vysbírat množství hřibů, o jiných druzích hub ani nemluvě. Kdo dlel o prázdninách v jižních Čechách, nemohl odolat, aby nechodil na houby. Také domácí lid sbírá houby, o čemž svědčí lidové názvy. Našel

jsem ve smíšeném lese u Orlíka 9. X. tři půlkilové křemenáče, kterým lid na Milevsku říká »březovák«. Tamtéž jsou nazývány zelinky »housátka« a holubinky černající »rejpálky«. Na Táborsku opět říkají zelinkám »strnádky«. Josef Zajíček.

Hřibu strakoši říkají na Strakonicku »poddoubák« nebo »koženáč«. Je to jedna z mála hřib. hub, které se tu všeobecně sbírají: hřiby smrkové, sosnové (borovníky), klouzek ovčí (»podmáslík«), pak »koženáč« vedle »špičníku« (B. scaber Bull.) a křemenáčů březový (B. versipellis Sm.) i B. rufus Schff. Jinak různé hřiby na př. žlutomasý, klouzky atd. jakoby neexistovaly. — Archiv. Jos. Cvrček.

Hřib žlutomasý na Frenštátsku nazývají podlipníkem. Hlaváč.

Křemenáč březový na Frenštátsku zovou »pannou«. Prokop.

Hřibům žlutomasým říkají v Telči bahňáci a vůbec si jich neváží. Rostou v oboře na »Rosičkách«. Libuše Mrvková.

Masarky zovou na Svratecku (Č. Herylec atd.) sluku. F. Novák.

Na Valašsku hřib hořký zove se luhovec psí, smrže - smrky, mechovka - hřibová matička, václavky - fafrlinky. Ludvík Scheuer.

Čechratka obecná na Svratecku je hojná. Říká se jí sůva - sůvy. 4. VIII. 1946. Balíček.

h) Dotazy a odpovědi.

Jindřich Hampl:

Proč hřib neroste, když ho někdo uhlídá.

Ke článku p. Spyt. Krejčího o této otázce, rád bych poznamenal, že touto věcí jsem se zabýval hodně a myslím, že jsem si ji i příznivě rozřešil. I v mé domovině, pocházím z Telče, kde až dosud jsem se věnoval houbaření, jest rozšířena domněnka, že hřib přestane růsti, když ho spatří lidské oko.

Se svým otcem, který je náruživým praktickým houbařem, jsme se do této věci dali. Po několik roků se nám to nedařilo, poněvadž pozorované hřiby nám vždy někdo vytáhl ze země. Teprve asi v roce 1940, přesně si datum již nepamatuji (za okupace jsem po jistou dobu vystupoval pohostinsky u gestapa) v době, kdy houby mnoho nerostly a jenom ojediněle, takže houbaři do lesa nechodili, poštěstilo se nám zjistiti, že hřib (šlo tu o hřib borový) roste vesele dále, i když jsem se na něj podíval a i můj otec. Abychom měli jistotu, že jde o týž hřib, označil jsem si ho na klobouku naříznutím, ovšem velmi opatrným a hříbeček nám rostl. Nezarazil se v růstu ,třebaže jsme se na něj nejenom podívali, nýbrž ho i ohmatali. Na hřibu obecném tento pokus jsem neprováděl. (Pokus jsem provedl v borovém lese »Hory« u Mysletic u Telče.)

(Dokončení příště.)

Jaroslav Šárka:

Proč hříbek neroste, když ho někdo uhlídá.

Mezi lidem je rozšířeno mínění, že když se na hříbek podíváme — neroste. Chtěje zjistit do jaké míry je toto tvrzení pravdou, pozoroval jsem různé druhy hub a došel k závěru, že je to jenom pověra.

Zbývá otázka, jak takové mylné mínění mohlo vzniknout a zachovat se po dnešní časy? K tomu bych měl malý příklad z praxe. V letošním létě přišel jsem na krásný exemplář hřibu obecného (B. bulbosus Schff.), který měl vedle sebe ještě dva (bratříčky), velikosti tří až čtyř centimetrů. Právě tyto hříbečky jsem se rozhodl nechati si dorůst, řádně se však předem na ně podíval, bych zjistil, jak rychle porostou. Jaké však bylo moje překvapení za dva dny, když jsem shledal, že nevyrostly ani o milimetr. Přes to jsem je nechal dále a přišel se na ně podívat za týden. Zase nevyrostly, spíše byly ještě menší, ačkoliv podmínky pro růst byly dobré. Proč tedy nevyrostly, snad proto, že jsem se na ně podíval? Nikoliv, pravou příčinu jsem zjistil pouhým rozříznutím. Byly totiž úplně červivé.

Závěr by byl ten, že z takové a podobných příčin hříbky opravdu růsti nemohou, což se bez bližšího pátrání přičítá pohledu. — (Archiv ČČsH.)

Vysvětlení správné, jak příště podrobněji uvedeme. Smotlacha.

•

Dotaz: Na místě, kde jsem ještě před týdnem nalezl zralé májovky (Smolnický les), vyrostly pěkné pečárky ovčí, vyjímečně dobré chuti. A sice přesně na tomtéž místě, což vzhledem k tomu, že na onom místě chybí tráva, mne svádí k domněnce, zda snad májovka k svému vývinu nepotřebuje tytéž podmínky, jako pečárka, totiž trus. Ono místo je ve smrčině asi 20 let staré, v sousedství lesní cesty. (19. VI. 46.) Jos. Bažil.

Odpověď příště. Redakce.

Dotaz: Velice břichatý hřib s citronově žlutou spodinou klobouku a stejně zbarveným soudečkovým třeněm, v mládí kratinkými trubkami (2—3 mm). Povrch klobouku jílově žlutý nebo špinavě bílý, řez zprvu modrý, pak trvale hnědý. Chuť sladká. Roste na sev. kraji listnatého lesa na jíle na stráni v Rožďalovicích u Jičína spolu s hřibem bronzovým. Prof. Maxm. Saska.

Typický hřib hlohový (B. crataegi Sm.) na typickém místě! Za syrova jedovatý (alergie!?), jinak jedlý, výborný. Smotlacha.

Námitky proti doporučování nových jedlých hub. Jsem pensionovaný obvodní železniční lékař, nar. 1871, který jsem dnes vášnivým houbařem (maje trochu času). Proto vás upozorňuji, že mezi lékaři (viz »Praktický lékař« č. 22. z r. 1944), jsou někteří proti doporučování sběru hub jednak pro jejich domněle malou cenu potravinnou, jednak pro otravy, které způsobují. Z arch. ČČsH. MUDr. Kristian Pokorný.

Odpověď (i čtenářů, kteří nám napíší), příště. Redakce.

Otázku vlivu měsíce na vzrůst hub prověřuji si několik roků. Článek o tom poslal jsem již před časem do ČČsH, kde je uložen v archivu. Po dohodě s redakcí bude uveřejněn v XXV. ročníku. Alois Janda.

Autor řeší otázku působení měsíce na růst hub odlišně než jiní naši spolupracovníci, kde na př. prof. Matas myšlenku působení měsíce úplně odmítá. Avšak kdo viděl na př. ohromný vliv měsíce na břehu mořském (příliv, odliv), ten nemůže být předem proti této teorii. Je třeba pozorovat, zkoumat, bádat. Smotlacha.

Dotaz: Posíláme houby, kterých u nás roste v březnu i dubnu v lese ve smrčině na svahu, kde sešel sníh, hojně. Jsme 720 m vysoko na Šumavě v Soběšicích u Sušice. Zaslané houby rostou v řadách a shlucích. Je jich tu plno. Nikdo je zde nesbírá. (23. IV. 44.) Benadová.

Jest to březnovka (Limacium marzuolum Fr.), výborná houba. Smotlacha.

Májovka (Fr. gambosum Fr.). Zasílám houbu sbíranou z míst, kde je tráva sytě zelená (snad pokálením zvířat na pastvě nebo pohnojením) a žádám o potvrzení, zda je to májovka. (Z archivu ústavu.) Fr. Řezníček.

Správně! Pravá májovka. Žije v symbiose s travou, kterou si napřed — patrně tím, že jí dodává dusík — pěstuje, takže je tak krásně sytě zelená, načež ji pak při vytváření svých plodin zase stravuje. Smotlacha.

ch) Pohraničí.

Pplk. B. Plánský: **Toulky lesem v pohraničí.**

Za mého letního pobytu v pohraničí na Českokrumlovsku bylo mi umožněno častějšími pochůzkami lesem poznati ony obyvatele lesa, kteří jsou nejmilejšími přáteli náruživého houbaře.

Prvá polovina léta 1946 byla velmi příznivá všem podmínkám růstu velkému počtu hub přesto, že lesní porost táhl se po masivech kolem 1070—1100 m nadmořské výšky. Největší úrody poskytoval les Velkého a Malého Pleschenbergu v okolí obcí Třebovic—Lomku a Vítěšovic. Zde v obrovském množství byly sbírány všechny druhy hřibů do nůší a velkých košů na trávu. Všechny byly úplně zdravé. Po návratu z lesa byla

část hub hned konsumována za čerstva a zbytek sušen. V hojném množství vyskytovaly se také hřib špičník, hřib kravský a křemenáč s obrovskými klobouky úplně zdravými. Ojediněle nalezen hřib kožešník či strakoš, hřib hořký, kozí pysk a semtam objevila se babka známa pod jménem hřib žlutomasý. Liška obecná, ač poměrně vzácná, dosahovala zde obrovských rozměrů, snad právě proto, že nebyla nikým sbírána. Vzácně a krásně se vyjímala límcovka měděnková a telamonka náramčitá, které s much. obecnou zpestřovaly různá zákoutí lesa. Nápadná byla bedla vysoká, nalézající se jen ojediněle téměř ve vyschlém stavu. Třepenitka svazčitá svým sírožlutým zbarvením klobouku a špinavě zelenavými lupeny, také ojedinělá, dovedla na sebe upozorniti kolem jdoucího houbaře, jsouc přikrčena v bohatém trsu u starších pařezů.

(Dokončení příště.)

Jaroslav Keller:

Pohraničí v srpnu r. 1946.

Českomor. vysočina v blízkosti Č. Třebové, kopcovitý terén s množstvím lesů, luk a pastvin. Německé obce byly osídleny přídělci hlavně z Moravy, jichž pracovité ruce bylo zde všude znáti, sběrný tábor v Opatově pro odsun Němců a občasné požáry usedlostí svědčily nejlépe o velké radosti z vystěhování. Bydlil jsem v lesovně v osadě »Zadolka«. Kolem byl samý les. Hradba strání s lesy býv. Thurn-Taxisského panství, převzatého od hrabat Valdštýnů, jak o tom svědčil kamenný znak na pile blízko Opatova, přátelsky tě zvala k návštěvě, ale což platno, vstup byl zakázán. Ve starém lomu, vzdáleném od osady as hodinu cesty, byly četou vojska ničeny a zneškodňovány nevybuchlé bomby a náboje. Lesní dozorce měl vstup dovolen teprve po 14. hodině. Lesy tu byly značně zničeny bombami a požáry, také vichřice působily zde velké škody vývraty. Sběr však tu byl velmi nebezpečný i pro množství zmijí, jichž místní odborník nachytal přes 300 kusů za léto. Rostlo zde mnoho různých druhů hub, z jedlých nejvíce křemeňáků trojího rozdílného zbarvení, hřibů smrkových i borováků, jichž jedinci (ne řídcí!) dorostli značné velikosti. Našel jsem tu čechratku černohuňatou, vyrůstající ze setlelého pařezu. Její klobouk byl 70 cm dlouhý, as 35 cm široký a zploštělý třeň asi 30 cm. Hub v různé úpravě užili jsme dosyta, paní hajná však mimo hřibů a syrovinek neuznala jiné houby za vhodné úpravy. Nerad opouštěl jsem tento kraj, plný přírodních krás, za večera halící se v hustý opar bílých mlh, s loukami porostlými tisíci ocúnů, s lesy plných hub. Vím však, že se vrátím.

Noví přátelé v pohraničí. Omluvte moji liknavost ve zprávách přesídlením do Svitav a všestrannou zaměstnaností. Doufám, že se nyní uvolním a dám se zase do plné mykologické práce. Fr. Jar. Ondryáš.

i) Knihy houbařské pětiletky.

Je jí Smotlachův Atlas hub jedlých a jedovatých (Mycologia practica) vyšlý právě v Melantrichu. Je to nejobsáhlejší, velmi naučná (78 věrných obrazů) kniha, která usnadní každému rychlé poznání houby.

Smotlachův barevný fotografický atlas — »Mycologia practica« je součástkou programu houbařské pětiletky (dvouletky) ČSR, neboť usnadní poznání, propagaci i sběr hub jedlých a ochranu před jedovatými II. díl jeho mám již v plné práci. Druhy, které tam přijdou, sdělil jsem ve 4.—6. a 7.—8. č. tohoto ročníku. Vyhledejte si je a napište o každé houbě, která je tam zařazena, článeček pro výzk. archiv. Vše co uvedete cenného, bude citováno, jako je tomu také v I. díle, kde ovšem někdy nebylo možno — za těžkých poměrů (nemoc, zlatokopové) ani vše vyčerpat. Kdo máš nějaké doplňky k I. dílu atlasu neb dotazy, sděl je obratem neb aspoň během doby, jak na ně přijdeš. Uveřejním je v ČČsH a pak i v II. díle atlasu. Atlas je důležitým nástrojem pětiletky, neboť pomocí něho naučí se každý postupně dokonale znát všechny naše houby.

Obr. 30. **Třepenitka Decandellova** (Hypholoma Candelleanum Fr.), známá letní podeštná houba (od jara do podzimu), rostoucí v hejnech na trávnících, patrně ve spojení s dřevem v zemi hnijícím. Jedlá, chutná, velice křehká houba barvy bílé. (Archiv: foto prof. Zd. Zach, obět nacistů). Napsal Sm.

Doplňky k prvnímu dílu atlasu (je to knížka úplně samostatná!):

Amanita viridis Pers. je prudce jedovatá, zvlášť (podle Weismana) v prvních dnech svého vývoje. Následky vyléčených otrav trvají velmi dlouho. (»Naše nejdůležitější houby«.) Fr. Skýva.

Zajímavá otrava much. zelenou v Plotištích u Hradce Král. r. 1912. Referoval jsem o ní mnohokrát (také v ČČsH). Rodina železničáře (tři dospělé osoby) zemřela, zachovala se jen mladá paní s děckem, které kojila. Vysvětlil jsem to tím, že jed mléčnými žlázami se přeměnil v součást mléka, takže mléko matčino bylo pro dítě naprosto neškodné. Avšak orgány, vylučující mléko v těle matčině, přijaly čili strávily vnitřně dokonce i sám jed, phallin (phalloidin), přeměnily jej v mléko a tím zachránily i matku. Proto tři ostatní osoby (dva muži a žena) zemřely, matka s nemluvnětem zůstaly jakoby zázračně na živu. Smotlacha.

Globaria bovista L. asi 9 ohromných exemplářů v různém stadiu vývoje (největší asi 50 cm v prům.) jsem sbíral u Poděbrad v listnatém lese v revíru známého hajného, blízko Labe. Ing. Milan Tadra.

Muchomůrka zelená. Viděl jsem, že dvě ženy sbíraly v Klánovicích pod jménem zelánky much. zelenou. Na štěstí jsem je mohl ještě včas upozorniti. Sbíraly houby pod ideou, že prý všechny houby jsou ve směsi jedlé. Též mi jeden starší člověk povídal, že prý v Klánovicích nerostou žádné jedovaté houby, ačkoliv se tam každoročně vyskytuje ve velkém množství much. zelená a v ojedinělých případech i much. zbělená. Pozoroval jsem též, že klobouk much. zelené přechází u starších druhů do barvy až tmavošedé, což by mohlo dáti i podnět k záměnám se šedivkou. Jaroslav Kopic.

Amanita phalloides Fr. (viridis Pers., much. zelená) obsahuje podle starých chem. rozborů Kobertových vedle alkaloidu muscarinu ještě další jed, působící zle na játra (jako fosfor), a mimo to ovšem phallin, působící haemolyticky. Nový výzkum těchto jedů je žádoucí. Z archivu ČČsH a MVÚ. MUDr. Ant. Ortmann.

Nový Smotlachův atlas (300 stran, 78 obr. na křídě) je velmi levný (135 Kčs). Objednejte, než bude rozebrán. Obstaráme vám!

Muchomůrku zelenou našel jsem několikrát v létě 1941 u Sedmihorek (mezi Sedmihorkami a hradem Valdštýnem). Vojtěch Trázník.

Je muchomůrka hnědá jedovatá? Tuto otázku řeším ve zvláštním článku, který po dohodě s redakcí jsem odložil do příštího ročníku, stejně jako další své práce. Rudolf Šmek.

Satana sbírala jsem na Mořině u Karlštejna. Zprávu o tom podám v XXV. ročníku. L. Husáková.

j) Z činnosti odboček a referentů (důvěrníků) MVÚ, ČMS a pětiletky.

My, hubári zo Slovenska, čakáme od ČČsH mnoho. Bude jeho úlohou pomáhať nám šíriť poznatky a skúsenosti na poli odborného poznavania a sberu húb, ktoré budeme potrebovať pri organizování ich racionálneho sberu a zužitkovania pre konzum i v obchode. Josef Hroš.

Stálou výstavku a zvl. výstavu hub (v srpnu 1946) uspořádali jsme v N. Městě na Moravě, jakožto odbočka Smotlachova Mykol. výzkum. ústavu a Čs. myk. sp. v Praze. Pomohli mi pp. Palívka, Voznice, Srnský a Kaštánek. Ten se mnou navštívil houb. výstavu ve Svratce, kterou uspořádal zač. srpna 1946 (za věd. vedení prof. Smotlachy) p. odb. uč. K. Balíček. Místnost propůjčil p. řed. Kaláb (H. D.). Děkuji také p. arch. O. Lázničkovi ze Žďáru, který umístil na výstavě svoje krásné kresby a p. odb. uč. Balíčkovi, který propůjčil k ní části výstavy ze Svratky. Velkou neplechu mně na výstavě provedly krásné plodnice hníku obecného, které se do rána proměnily v inkoustovou kaši. Výstava Mykol. výzk. ústavu v N. Městě na Moravě měla všestranný úspěch. Za členy Smotlachova ústavu a ČMS se přihlásili pp.: dr. Josef Doubek, Vl. Černý, K. Palívek, A. Kaláb, E. Srnský, J. Špinar a J. Kaštánek. To jsou nadšení houbaři a hlásí se už i další. ČMS a MVÚ vyslovily zvláštním dopisem všem jmenovaným uznání a dík. Frant. Brázda.

Naše činnost v pětiletce. V rámci kulturní výstavky v Kamenném Újezdě, kterou jsem pořádal začátkem září 1946, uspořádal jsem i výstavku hub, asi 100 druhů, která měla plný úspěch a byla navštívena i z Č. Budějovic. R. 1947 hodlám pořádati jednak výstavu hub v přírodě, jednak v pohraničí ve Vyšším Brodě (50 km od nás). O svém projektu výstavy hub v přírodě sdělím zprávu v XXV. ročníku ČČsH. Zároveň posílám ústavu náčrt své mykol. zahrady v K. Újezdě, která může sloužiti i Č. Budějovicím. K. Kříž.

Houbařství v Opavě. Pracuji nyní na propagaci houbařství v Opavě, kde ovšem se v práci teprve organisujeme. S vaším známým spolupracovníkem p. radou Steinbrenerem, který nyní žije v Opavě, jsem mluvil. Pokusím se organisovat zde odbočku MVU, ČMS, zahradu a pětiletku. Prosím o sdělení adres houbařů z Opavy a okolí. Jsme na místě zvlášť důležitém. (Z dopisu.) Ing. F. Šafr.

Výstavka v Chocni. Do ústavu (poradny) poslal jsem bedlu Friesovu, kterou jsem našel na zahradě u jedné vily v Chocni. Zdejší p. lékárník dal nám k disposici výkladní skříň, kde jsme s p. říd. uč. Mandlíkem uspořádali trvalou výstavku, která byla neustále obležena zájemci. (Z dopisu.) Jind. Zenker.

Spolupracovník MVÚ, ČČsH a ČMS od r. 1918 p. řed. škol Frant. Jaroslav Ondryáš sešel se v pohraničí ve Svitavách rovněž s dávným naším spolupracovníkem p. Olivou. Založení mykol. zahrady, odbočky a velká činnost ostatní jest zde samozřejmá. Smotlacha.

Přednáška prof. Smotlachy v Žel. Brodě, která se konala u nás 26. IX. 1942 ve spojení s výstavou hub, na níž se podařilo shromáždit přes úplné sucho 94 druhy hub (též rosolozub huspenitý, hřib rudomasý, hol. kolčaví atd.), měla plný úspěch. Spolupracovali pp. uč. Brodecký, V. Čadík, Jar. Dědeček, Jar. Hlubuček, Jos. Hujer, Jar. Hykman, Rud. Lokay, řed. Miler, V. Šimůnek, J. Tulak a j. (Z archivní zprávy.) Mil. Dědeček.

Odbočka mnou založená hlásí nových 5 členů, žádá o zaslání 10 přihlášek a 20 potvrzenek do lesa (10. V. 1947). Zdeněk Komínek.

Jde tu o novou odbočku na Moravě, která zásluhou našeho spolupracovníka p. Zd. Komínka vyvíjí činnost velmi úspěšnou. ČMS a MVÚ mu děkují. Smotlacha.

k) Různé.

Německo za války shánělo i houby. Podle zpráv náčelníka říšského ústavu pro houby prof. E. Ulricha v Berlíně byly do Německa již r. 1941 houby dováženy z Uher, ze Slovenska, Protektorátu Čech a Moravy a zvláště též z Finska. U hub z Finska dovážených jednalo se o dobré jedlé houby, které přicházely zavařené nebo v soli ve sklenicích či v sudech. (Z archivu.) Prof. J. Podpěra.

Mykolog Jan Bezděk byl samozřejmě můj přítel, s nímž jsem podnikal mnoho vycházek nejen odborných, nýbrž i zábavných, vždyť Bezděk žertem neskrblil. Do XXV. ročníku chystám zajímavou stať z jeho života, kterou jsem nazval »Davidova rokle«. Bude v ní řeč i o mém dalším příteli, básníku Sigismundu Ludvíku Bouškovi (rovněž spolupracovníku ČČsH, pozn. red.), který s námi často chodil na houby.
Václav Luňáček.

Přednáškový kurs prof. Smotlachy, který byl zahájen v říjnu 1918 v ústavu pro fysiol. rostlin v botanické zahradě na Slupi, byl sice přerušen převratem 28. října 1918, ale pro mne znamenal veliké obohacení v houbách. Poznal jsem mnoho nových jedlých hub: slizáky, holubinky černající, much. růžové a jiné houby, které dříve pro mne prašivkami. Hned jsem pro ně jezdil na Říčansko, kde tehdy hojně rostly. (Ze zprávy o činnosti.) Arch. Frant. Thoř.

»Jezeran, jezerník« objevil jsem, jakožto zvláštní houbu z Čech mi neznámou, v Jugoslávii na Balkáně. Roste tam od června do srpna. Název »jezeran« je od toho, že ráda roste u ústí potoků, jezer a bažin. Je to houba velmi chutná. V mládí je nejistého tvaru, bílá. Pak se objeví krásný slizský klobouk barvy žlutočervené. Třeň je středně vysoký, bílý. Prosím o sdělení, jak se jmenuje. Adolf Kohout.

Je to slavná »císařka«, běžná na jihu. Podrobnosti v XXV. ročníku.
Smotlacha.

Určování hub na venkově je někdy nesnadné. Jsem sám, zasílati houby nemožno. Tu by člověku byl dobrý věrný dosti obšírný atlas. (Z dopisu redakci z r. 1941 — zatím kolega jest již dobrým odborníkem.)
Marcel Marek.

Přání našeho spolupracovníka mohlo být vyhověno teprve letos, kdy právě vyšel Smotlachův »Atlas hub jedlých a jedovatých«, který hodlá Melantrich vydávati postupně v úplně samostatných dílech a chce tak dosáhnouti počtu 1500 obrazů (bar. fotografie) hlavních druhů velkých hub.

O smržích v Herbáři Petra Ondřeje Mathiola L. P. 1596. »Jest deset druhů hub, které mohou lidé jísti a jedí. První jsou smrže všude známé u nás, na nichž si zakládají požitkářští lidé a v nichž hledají obzvláštní rozkoš a pochoutku. Vaří je s máslem a kořením, nejprve je močí ve vodě, pak je pekou na špičkách, posypané tlučeným pepřem. Rostou na tučných loukách kolem polí a na mezích. Rostou v květnu, jiný čas po celý rok je není vidět. Barvy jsou šedivé, okrouhlé formy na způsob kloboučku, plné direk jako vošťiny. Atd.« Zaslal J. Šilha.

Košík pro sběr hub. Pro sběratele hub mám návrh zvláštního košíku na houby. Řed. uč. Josef Hájek.

Otázka vhodné nádoby pro sběr hub není naprosto druhořadá a četní moji spolupracovníci řešili ji různě. U mne platily dosud dvě zásady: 1. Košík nebo kufřík, kam by se houby kladly s hora a nepolámaly se. 2. Co největší prostora. Obyčejně nosím proto jeden veliký a druhý menší koš. Příležitostně (XXV. ročník) sdělím i návrh p. ř. uč. Hájka.
Smotlacha.

O ryzci peprném v jižní Italii napíši v XXV. ročníku.
Květa Colosimo Nikodemová.

Propagace. Za svého pobytu v sanatoriu v Dobříši (před časem) sbíral jsem mnoho zajímavých hub a vykonal velkou propagaci novým druhům hub doporučovaných k jídlu prof. Smotlachou, t. j. MVÚ, ČČsH a ČMS. Podrobnější zprávu o tom podám v XXV. ročníku. Jos. Vaníček.

Tvůrčí poznávání v mykologii. Sám se obírám mykologií již přes 20 let, ale — jak si nyní ujasňuji — to je vše jen poznávání »opa-

kovací« a nikoliv tvůrčí. A tu zjišťuji, že není závažnějšího »tvůrčího poznávání« nad zjišťování, zda ta či ona houba je jedlá nebo jedovatá. (Z archivu ČČsH.) Ing. F. Vodseďálek.

»Houbaři a lesní škody«, jakož i jiné moje články byly redakcí odloženy do XXV. ročníku. Jak jsem se přesvědčil, způsobují škody v lese jen houbaři neorganisovaní, naším časopisem nevedení. Josef Háša.

Ponechal jsem několik cenných článků autorových do jubilejního ročníku ČČsH. Smotlacha.

Můj článek Nomenklatura hub bylo nutno odložiti, ač vysázený, do ročníku XXV. Ing. Jaroslav Fejlek.

Začátek května 1947 byl všude suchý a studený a proto houby nerostly. Neděle 4. V. jsem využil zdržení na služební cestě a podíval jsem se do lesů kolem České Třebové. Nenašel jsem však ani jednu houbu. Je tam velmi chladno a sucho. Rudolf Šťastný.

Redakce prosí, aby ji všichni spolupracovníci poslali i zprávy negativní, co jim na př. vlivem sucha nevyrostlo.

Pěknou plodnici houževnatce šupinatého posílám poštou. Sbíral jsem ji na starém dřevě na parní pile. 4. V. 1947. Fr. Procházka.

Houževnatec tygrovaný, který je houbou II. dílu Atlasu, byl donesen do přednášky prof. Smotlachy 3. V. 1947; vyrostl patrně po deštíku koncem dubna. Jan Protiva.

ČÁST VŠEOBECNĚ BIOLOGICKÁ.

V tělesné výchově opuštěné Smotlachovy vědecké práce nikdo se neujal. Smotlacha vytiskl v tomto oboru 800 prací!

Staročeská ovocná zahrada se zachovala samozřejmě i r. 1946/7 plně před mrazy a dobře odkvetla. Rychlé jaro znemožnilo rozeslati přátelům zahrady, kteří si to zamluvili, sazenice višní velkoplodých, bapšat, černůtek atd. Vyřídí se na podzim. Černůtky jsou staročeské, odedávna na Královéhradecku chované slívy, blížící se švestce obecné barvou i chutí, výtečné do těsta, i přímo k jídlu. Nic jim neublíží, rostou bujně, množí se od kořene. Zralé jsou již 15.—20. července.

Ochrana čmeláků — nesmí ustati. Ubylo jich u nás od r. 1900 jistě 95%. Tak jich je málo proti tehdejším létům. Jsou to, jak Smotlacha první upozornil, nesmírně užiteční opylovači našich ovocných stromů a keřů a pak i všech motýlokvětých.

Z VĚDY A LITERATURY.

J. Miškovský: 89. narozeniny prof Velenovského.

Prof. Velenovský âgé de 89 ans.

Dne 22. dubna 1858 v Čekanicích u Blatné narozený univ. profesor v. v. dr. Josef Velenovský, vynikající český botanik a bývalý asistent profesora dr. Lad. Čelakovského, překročil věk 89 let. Profesor Velenovský si získal zásluhy také o českou mykologii svou prací vědeckou i učitelskou. Když r. 1927 odešel na odpočinek do Mnichovic u Prahy, pokračoval ve své badatelské a literární činnosti. K zásluhám prof. Velenovského patří, že uvedl do vědecké mykologie svého někdejšího ústavního pracovníka dr. Frant. Smotlachu a přičinil se o vydání jeho vědecké prvotiny »Monografie českých hub hřibovitých« r. 1911 nákladem České král. společnosti nauk v Praze.

Na vyzvání prof. Velenovského mohl Smotlacha zmíněnou svou práci předložiti již r. 1909 jakožto práci ústavní ke zkouškám profesorským z přírodopisu pro střední školy na místě zvláštní práce domácí, která by mu byla jinak úředně uložena. Na prof. Velenovském vidíme, jak opravdu přírodní život, který on vede, člověku prodlužuje život.

Dodatečně jsem zjistil, že další vynikající žák prof. Velenovského, univ. prof. Dr. Karel Domin se dožil 4. V. 1947 65 let svého vědecky úžasně plodného a pilného života. Přehled jeho veliké vědecké činnosti — uveřejnil do-

dnes již na 1000 prací botanických, což vzbuzuje obdiv i závist — sdělil čtenářům ČČsH prof. Smotlacha ve zvláštním článku již r. 1932 u příležitosti jeho padesátin. Tam je (XII. roč. ČČsH) i jeho fotografie.

Houbaři mu gratulují. Smotlacha.

IN MEMORIAM.

Teprve dnes zjišťujeme postupně své ztráty za okupace a při osvobozovacím boji. Náš spolupracovník **Frant. Soudil** zemřel jako hrdina v bojích při osvobození Prahy 6. května 1945 ve věku 47 let. Téhož dne padl na barikádách náš spolupracovník **Jan Vyhnal** z Kyjí u Prahy, trvalý sběratel hub v lesích klánovických. Autor článku o otravách ohřívanými houbami, primář **MUDr. Voženílek,** náš vynikající mykologický pracovník, byl zbaven okupanty svého místa v nemocnici v Kutné Hoře (měl ženu židovku) a zemřel později chorobou následkem toho vzniklou. Článek jeho uveřejníme v příštím ročníku.

Smrt řádí...

Každým dnem vzrůstá náš smutek. Nejenomže vzpomínáme na své skvělé přátele a spolupracovníky, kteří zahynuli přímo nebo nepřímo v rukou zlotřilců, nýbrž i těch, kteří dnes ještě umírají vlivem okupace. Smrt řádí mezi našimi nejlepšími neustále! Právě v těchto dnech zemřel opět další náš opravdu vynikající spolupracovník, odborný učitel v. v. **H. Schmidt** z Turnova, který za okupace i dnes vytrpěl nesnáze opuštěného pensisty, avšak přesto pracoval pilně v oboru přírodních věd, napsav mnoho prací, z nichž jednu právě uveřejňujeme. Byl to pracovník ideální, nesmírně skromný, který z přílišné skromnosti neposlal nám ani svou fotografii a ani životopis. K podrobnějšímu sdělení o něm přikročíme, jako u jiných skromných, až si to dodatečně opatříme. My ovšem mu zachováme všichni trvalou vzpomínku!

V den poslední korektury listu došla smutná zpráva, že 8. V. 1947 zemřel náš dávný spolupracovník p. Alois Hampl, vrchní revident ČSD v. v. ve stáří 63 let. Všichni mu zachováme upřímnou vzpomínku. Smotlacha.

Milada Dvořáková: Novinář Ant. Bouček znalcem hub.

Jsou lidé, kteří vnikají do tajů mykologie jako do čarovné zahrady a obestírají mlčením tento tajný zdroj své životní radosti. Jeden z takových neznámých mykologů měl v únoru 1947 slavnostní pohřeb v Praze. Byl to ve věku 61 let zemřelý redaktor »Rudého práva« **Antonín Bouček,** za jehož rakví kráčelo několik ministrů třetí republiky. Novinář Bouček, vyšlý ze skupiny českých anarchistů, věnoval svůj život práci v rudém tisku. Neustal ani za okupace a rozšiřoval illegální »Rudé právo« i tehdy zakázanou socialistickou literaturu až do nemocnic, kolem slídivých očí gestapáků a esesmanů. Stejně nenápadný a světoobčansky jistý ve vystupování, jako když se pohyboval dříve v Berlíně až do nacistické éry. Jen ten, kdo poznal nebezpečí domácího odboje, dovede plně chápat jeho odvahu. Poslední dobu života, kdy byl již sklíčen chorobou, zkrášlilo mu nakladatelství »Svoboda« vydáním jeho knížky »První máj, jeho vznik, historie a význam«.

V 9. čísle »Tvorby«, týdeníku pro kulturu a politiku, uveřejnil novinář světového jména Egon Ervín Kisch procítěný nekrolog »Boučku, starý kamaráde«, kde praví: »Obdivoval jsem tvoji dojemnou lásku k přírodě, o níž věděli jen tví nejdůvěrnější přátelé a která tebe, starého Pražáka z Vyšehradu, udělala jedním z dobrých znalců českých hub.« — Podle Kischova svědectví odešel v domácím revolucionáři Boučkovi praktický mykolog a člověk dobrého srdce. Škoda, že strádání v době okupace uspíšilo konec muže, jehož srdce plálo velkou láskou k houbám!

Red. Ant. Bouček byl návštěvníkem našich výstav hub. Smotlacha.

Další ztráta. ČMS, MVU a ČČH utrpěly těžkou ztrátu úmrtím nadějného mladého mykologa MUst. Edwina Hrbáče. Ed. Hrbáč se narodil

11. XI. 1927 v Kutné Hoře. Absolvoval reformní reálné gymnasium v Praze XIX, kde maturoval v květnu 1946. Od svého 16. roku trpěl zákeřnou srdeční chorobou, které 25. prosince 1946 podlehl. Pohřeb žehem konal se 3. ledna 1947 za přítomnosti zástupců ČMS. E. Hrbáč připravoval práce o sociologii a aekologii hub a zvláště cenná pozorování o symbiotickém poměru hub a hmyzu (brouků). Smrt mu zabránila v dokonání předsevzatého díla. Čest jeho památce. Jiří Hlaváček.

ORGANISACE HOUBAŘŮ.

Vycházky ČMS. 6. IV. 1947 na Klínec u Všenor. Nalezeno: penízovka šišková, provázková, sametonohá, strmělka zimní, mladá, mnohodílná hlíva ústřičná, hlízenka sasanková. — 7. IV. 1947 do Solopysk směrem k Roblínu. Nalezeno: penízovky: šišková, sametonohá, provázková, třepenitka cihlová, zachovaná z loňského podzimu, a hlízenka sasanková. Oba prvé dny chladno, deštivo, příroda se dosud neprobudila. — 13. IV. 1947 na Karlštejn. Nalezeno: penízovky: provázková, šišková, sametonohá, hlízenka sasanková, 3 malinké plodničky destice chřapáčové, baňka velkokališná, 3 malé kousky, hlíva ústřičná, malé plodničky. — 20. IV. 1947 Skochovice—Trnová—Jíloviště—Všenory. Nalezeno: zvonovka jarní, penízovky. Fr. Drázda.

Pan Jindřich Pecher, jeden z nejstarších a nejzasloužilejších spolupracovníků MVÚ, ČČsH a ČMS, posílá nám pro ČČsH důležité zprávy o houbách (výstřižky z mnoha časopisů), za něž mu jsme všichni vděčni. Smotlacha.

Prof. Smotlachovi: Je to u Vás jedinečné, že se nejen věnujete vědě — mykologii, ale že ji také neúnavně popularisujete a činíte majetkem širokých lidových vrstev. Vždyť právě těm nejchudším dělnickým, domkařským vrstvám se nejvíce poslouží! J. K. Baby.

Gratulace. Dávný spolupracovník ČČsH (jakožto přítel p. nakl. B. Kočího) a známý publicista Gustav Jaroš-Gamma dožívá se 80 let. Všichni houbaři mu gratulují.

Výstřižky. Redakce ČČsH prosí své spolupracovníky a čtenáře ČČsH, aby jí zasílali výstřižky ze všech časopisů, které se jim dostanou do rukou, o houbách, staročeských ovocných stromech a čmelácích. Jde-li o časopisy zvláštní a články zvlášť důležité, které nám poslati nemůžete, upozorněte nás aspoň. Za výstřižky z loňského roku děkujeme p. Jindř. Pecherovi. Z letošního p. Jos. Stránskému. Dostali jsme tím však jen malou část všeho, co potřebujeme. Smotlacha.

Přednášky. Všichni houbaři navštěvují Smotlachovy přednášky vždy v pondělí v 19 hod. v Praze II, Vladislavova 5, chlapecká měšť. škola. Přiveďte známé.

Ing. Ant. Kubík:

Výsledky Smotlachovy výzkumné práce a jeho vědecké školy.

Dodatkem ke svým článkům o Smotlachově věd. mykologické škole v r. XXIII. ČČsH uvedu zde jen zcela stručně a v nahodilém výběru výsledky z jeho výzkumné a badatelské práce podepřené velkým kolektivem jeho spolupracovníků. Uvedu zde výsledky pocházející jednak již ze začátků jeho vědecké práce, kdy přehlédl a v souhrnu uvedl své poznatky v houbách získané od mládí, jednak z doby pozdější i nejposlednější.

V Praze začal v houbách pracovati již r. 1905 (pražské trhy, parky, lesy v okolí pražském). R. 1907 pracoval v ústavu pro fysiologii rostlin a r. 1907—13 v ústavu botanickém, kde se ujal výzkumu velkých hub vůbec a českých zvláště. Od té doby se datují aspoň v začátcích mnohé z výsledků, z nichž uvedu zcela namátkou jen některé, neboť jinak by tu vznikla opětně celá kniha. I z těchto málo příkladů vysvitne veliká hodnota Smotlachových výzkumů a úspěchy jeho věd. školy. Nálezy jeho, na př. symbiosa velkých hub se stromy, jsou dnes přijímány i jeho nepřáteli (konkurenty), ovšem často bez označení původu.

1. Smotlacha zkoumá houby od mládí, zvláště však od začátku svého stu-

dia na universitě s úžasným úsilím, nevynechávaje žádné příležitosti a žádného dne. Sleduje tu otázky positivní (na př., kdy houby rostou) i negativní (na př., když nerostou). Nespokojí se s plodnicemi, neboť záhy poznává, že rozhodujícím činitelem u velkých hub je podhoubí, jež proto jmenuje i houbím. To a jeho život pokládá za hlavní úkol výzkumu mykologa, nikoliv jen určování hub a jejich podle německého způsobu důkladný popis a s německou důkladností a formou shledávaná synonyma. Je to staročeské a slovanské pojetí hub, jakožto vzácné součásti přírody. Chce poznat je dokonale se všech stran, rozumět jim a mít je rád. Pak ovšem přichází Smotlacha na sta zajímavých zjevů u svých miláčků. Vedle zjevů v literatuře již známých (tak přišel r. 1910 na př. na sklerotia u kustřebky či hlízenky sasankové a na její poměr k sasance, má i mnoho objevů dosud úplně neznámých.

2. Za své úspěchy ve výzkumu hub děkuje Sm. mezi jiným také důkladnému průzkumu některých částí lesů (r. 1905), jež jsou dnes začátkem jeho mykologické zahrady ČSR. Výzkum ostatních krajů je mu k tomu doplňkem. To činí většina jeho spolupracovníků, doplňujíce výzkum (m. zahradu) místní i výzkumem krajovým. Avšak Sm. zkoumá od mládí i trhy hub v našich městech. I v cizině je studoval a je dnes jejich nejlepším znalcem.

3. Podle Sm. okraje lesů zvl. jehličnatých a severní okraje lesních stromů mají houby i za zcela suchých let, kdy jinde nerostou. Je tam totiž stín a proto i chladněji a vlhčeji. Zachovává se tam podle něho déle a daleko spíše dešť a rosa nežli všude jinde v lese.

4. Již v r. 1909 přednášel Sm., že každý les má své houby (příživné, saprofytické i symbiotické) a že podle hub pozná, z kterého lesa (avšak také parku, pole, sadu) byly přineseny. Již tehdy přednášel o houbách lesních a nelesních, o houbách lesníka, rolníka, sadaře, zahradníka, cestáře, hrobaře atd. Již tehdy zjistil, že houby rostou všude, nejen v lese; i v polích, na cestách, ve sklepích, dolech atd.

5. Sm. studoval (od r. 1909) vliv člověka na houby (domestikaci) a zjistil, že jsou houby jdoucí za člověkem a zvířaty a že tedy vývoj jejich na zeměkouli je pozdní, pozdější nežli na př. hub vázaných na stromy. Podle něho patří sem houby trusové, hnojníkové a kompostové, na př. z hub lupenatých většina tmavo- a černovýtrusových. Za zvířaty a za člověkem jdou na př. žampiony, límcovky, hníky, mrvele a j. Ty všechny podle Sm. lze poměrně snadno (na př. i v laboratoři) pěstovat.

6. Naše lesní stromy dělí Sm. již od r. 1911 (první v literatuře) na stromy symbiotické s velkými houbami (s ektomykorhizou) a stromy s nimi nesymbiotické. Tyto mají endomykorhizu s nižšími houbami (tis, jasan, javor, klen, babyka atd.) nebo bakteriorhizu (akát). Olše má vedle ektomykorhizy i bakteriorhizu a proto velkých hub jen málo.

7. Symbiotické houby dodávají podle Sm. svým zeleným rostlinám dusík, který získávají ze vzduchu. U trávy na lukách je to velmi zřetelné. U les. stromů se tím vysvětlí možnost, že rostou a bohatě rodí semena (žaludy) i na půdách na dusík zcela chudých. Odkud by se bral dusík v humuse, který tvoří po čase úrodnou půdu lesa? Sm. již tehdy usoudil, také že vzdušný dusík dodávají houby i sobě, když jej dodávají zeleným rostlinám. Odtud se podle Sm. vysvětlí bujný a rychlý vzrůst hubných plodnic, plných dusíku (bílkovin), na př. u hřibovitých, pýchavek (pýchavka obrovská) atd.

8. Symbiotické houby trvají podle Sm. u svých stromů většinou po celý jejich život, tedy obyčejně velmi dlouho. Zvláště to platí u většiny hub hřibovitých. Je-li poškozen strom, zmizí podle Sm. symbionti. Kořeny stromů symbiotických nesou houby symbionty, někdy (u vody) je to až 100 m (i více) daleko od kmene.

9. Tak Sm. zjistil již v mládí (r. 1905), že B. rufus Sch., křemenáč osikový, rostoucí pod osikou, odstupuje od ní k jiným stromům. To má ovšem vliv na jeho zbarvení. Tak jedna jeho forma (»křemenáč smrkový«) bývá na klobouku sytěji červená a šupiny na noze rovněž jsou zabarveny u ní červeně. Na průřezu mění se barva její dužiny silněji do červena, nežli u typ. B. rufus Sch. od osiky.

10. Sm. také zjistil, že smrk, který u nás časem a za pomoci člověka-pěstitele sestoupil z hor do rovin a usadil se ve starod. našich dubinách, přinesl a odevzdal dubu některé své houby. Tak symbiotický hřib smrkový (B. bulbosus Sch.) roste rád i pod duby a je nejhojnější ve smrčinách smíšených

s dubem. A totéž platí i o saprofytické čirůvce nahé (T. nudum). To jsou pozoruhodné výzkumy pro lesníka a ukazují k tomu, že moderní lesník se nemůže dobře obejít bez znalosti hub, rostoucích v našich lesích.

11. Sm. zjistil, že symbiotické houby modřínu jsou nejen odlišné od symb. hub ostatních našich lesních stromů, nýbrž nalezl, že modřín alpský pozná se od sudetského podle svých alpských hub (Boletus tridentinus Bres., Boletus Bresadolae Qu. a Lactarius porninsis Bres.), které rostou proto pod modříny u nás jen vzácně (t. j. pravděpodobně jen tam, kde to jsou modříny původu alpského), ač ovšem podle Smotlachy mohou od svých původních hostitelů někdy přecházet k jiným (1918).

12. Z ČČSH od prvých jeho ročníků vidíme i Smotlachovu snahu shromáždit v tomto listě břichatky (stará Bernardova práce je mu známa od r. 1905) u nás rostoucí a soustavně je zpracovati. Sem patří jeho výzkum (se spolupracovníky) u nás vzácných břichatek: batarovka, vzácné hadovky, květka, střechan, palečka, žaludnice, síťovka, pýchavka obrovská atd., jak o nich přináší práce nebo píše v ČČSH. Sem patří i klíče pýchavek a hvězdic, které získal od svých spolupracovníků (dr. Staněk, Šimr, Paleček) a které pak doplnil svou vlastní prací. V každém ročníku ČČSH jest něco z jeho výzkumu vlastního o břichatkách a z výzkumu jeho spolupracovníků!

Vzácné jubileum. Vynikajícímu spolupracovníkovi (od r. 1912) p. inž. Robertu Urbanovi je 75 let! Psal zejména o houbách ve Francii. Všichni houbaři ČMS, ČČSH a MVÚ mu gratulují!

Houbařské přednášky a kursy. Předseda ČMS má skoro celý červen zadán na Slovensku, na Moravě i v Čechách; 26.—30. V. přednášel v Turč. Sv. Martině.

Ústř. bezpl. por. Smotl. (Praha III, Karmelitská 14) je v plné práci. Posílejte!

Poradna, úřadovna a vycházky ČMS, ČČSH a MVÚ prosí pražské houbaře o spolupráci. Navštivte mne k poradě. Přijďte na pondělní přednášku.

Obsah XXIII. a XXIV. ročníku ČČSH byl bohatý na autory i články. Všichni přispivatelé jejich napište do týdne také článek do příštího (jubil.).

Při kontrole skladiště ČČSH našly se téměř všechny staré ročníky (nevázané, levné) a mnoho knížek jako »Otravy houbami«, »Jedlé a jedovaté houby« atd. Pište si o ně!

Kdo se zajímáš o průmyslové zpracování, obchod a sběr hub i les. plodin, napiš ihned na adr.: Smotlacha, Praha III, Karmelitská 14. Čtenáře prosíme, aby upozornili i zájemce, kteří nečtou ČČSH. I to je spolupráce. Jde o větší využití hub (les. plodin) jako suroviny a potraviny ve dvouletce, zvláště též v pohraničí. Smotlacha.

Obr. 32. **Ryzec** čili **mléčník osikový** (Lactarius controversus Pers.). Mohutná, bílá, na klobouku trochu začervenalá houba, s bílým, palčivým mlékem, rostoucí v pruzích a hejnech pod topoly, s nimiž žije v symbiose. Houba neškodná, jedlá jen v octě, jinak dosud nesbíraná (tř. VI.). Archiv. Foto Rudolf Beneš. Napsal Sm.

II. Dodatek: Jos. Antl, Th. Ardelt, M. Doležal, prof. Jos. Eberle, Jar. Kříž, inž. Miloš Kubík, inž. Jar. Kubík, Václav Karel, Vl. Nejedlo, Mil. Novotný, O. Pejša, dr. Petera, Tomáš Peterka, dr. Jos. Pícek, inž. Hynek Pittner, K. Poner, Ludvík Scheuer, V. Schůt, Fr. Skýva, M. Smotlacha, Jan Soukup, Jos. Sladkovský, prof. Fr. Slavík, J. Strnad, Svat. Šetek, dr. J. Štefan, dr. M. Štrupl, K. Tykač, inž. J. Urban, Jos. Urban.

Zde jsme jmenovali většinou ty pracovníky, od nichž máme aspoň něco pro XXV. ročník v redakci, prosíme je však, aby do týdne nám laskavě poslali: a) svoje další články, zprávy, fotografie, kresby atd., b) dodatek k I. dílu barevného atlasu a svoje článečky o houbách II. dílu atlasu. To platí i o těch, kteří byli náhodou opomenuti, nebo dosud do ČČSH nenapsali. Všichni napište! Kdo jsi neposlal životopis a foto, pošli. Kdo chceš potvrzenku do lesa na houby, sděl nám to! Je jaro. Houby již rostou. Posílejte je do ústavu a pište o nich. Pražští čtenáři a spolupracovníci ČČSH, přijďte nám v pondělí pomoci do poradny a přednášky.

Kdo má již v rukou můj barevný atlas fotografický (Mycologia practica), který právě vyšel v Melantrichu, přesvědčí se o tom, kolik set spolupracovníků bylo tam citováno svými pracemi, a ti, kteří v I. díle tohoto atlasu citováni nebyli, budou citováni v díle II. Tak na př. náš vynikající mykolog a znalec přírody, olomoucký konservátor Otruba, je v novém »Atlase« citován a jmenován jistě třicetkrát, neboť má v archivu a v ČČSH již na 70 cenných, výzkumných článků (25 neotištěných), z nichž se dnes bere nejméně jeden do každého dvojčísla ČČSH. Jelikož pracuji dnes na dalších knihách, neztratí se žádný cenný výzkum a článek nikomu. Čtenáři prosí zejména kol. Sobotku (D. Lažany) o články ze života hub. Seznam obrazů hub II. dílu atlasu je obsažen v 4.—6. a v 7.—8. čísle ČČSH.

Soubor spolupracovníků ČČSH, s nímž zahajujeme XXV. ročník, vzroste nepochybně nejen o nové, nýbrž i o staré autory, jichž se v poslední době (z důvodů úsilovných existenčních prací a pod.) mnoho houbaření na čas vzdalo. Očekáváme však, že se po přečtení těchto řádek, všichni přihlásí.

Všichni spolupracovníci pošlete životopis a fotografii, každý sděl svoje povolání, den narození atd. Každý odpověz na otázky z předešlých čísel!

Kdo ze čtenářů nás požádal, abychom mu opatřili nový atlas, posečkejte, až bude připraven k expedici, to bude až v červnu. Zdržela to tiskárna.

(Při korektuře jsme zjistili, že atlas vyjde až v červnu.)

Všem houbařkám a houbařům (mykologům), kteří sami si připravují houby k jídlu. Píši 3. vydání knížky »Houby v kuchyni« a přijmu do ní recepty a rady od všech našich čtenářů a čtenářek, na př. polévky, omáčky, jídla ze známých i nových druhů hub, jakož i na nejdůležitější jejich upotřebení v kuchyni a spíži. Stejně uveřejním zprávy o konservaci (sušení, octování atd.) hub novými způsoby a u nových druhů. Pište rovněž zprávy o různých druzích hub, v jakém způsobu úpravy je pokládáte za nejchutnější. I tato práce bude v tomto 3. vydání dílem kolektivním. Všichni autoři budou jmenováni (jako v ČČSH). Jde tu o důležitou knížku pro náš lid. Kdo z našich spolupracovníků tu bude chybět? Napište každý aspoň jeden recept, jednu radu, jednu zprávu. Napište to však laskavě obratem, neboť uzávěrka bude do týdne. Bude to i látka pro ČČSH. Smotlacha.

Výstřižky z novin a všech jiných časopisů, jednající aspoň částečně o houbách nebo staročeském ovoci a čmelácích, buďtež zasílány na adresu MVÚ a ČČSH. Všichni, kdož je pošlou, nebo nás upozorní na články v různých časopisech o uvedených věcech jednající, velice prospějí ČMS, MVÚ a ČČSH. Smotlacha.

Titulní list a obsah tohoto, t. j. XXIV. ročníku ČČSH, stejně jako obsah ročníku XXIII. (omylem bylo vytištěno XXIV.!) v předešlém dvojčísle, je dokladem velikého bohatství vynikajících autorů i hodnotných článků a zpráv našeho sborníku. S ním nemůže se rovnati žádný jiný odborný list. Žádáme autory, kteří přispěli do obou jmenovaných ročníků, aby laskavě do týdne po přečtení tohoto čísla poslali tři kratší články (hned aspoň jeden!) do jubilejního XXV. ročníku ČČSH. Pošlete i foto, kresby, zprávy. Pro III. vydání knížky »Houby v kuchyni«, kterou jsem celou přepracoval a kterou chci doplniti recepty a výzkumem všech svých spolupracovníků a spolupracovnic ve věci výživy. Tyto recepty a zprávy potřebuji ihned, neboť práce je hotová.

Omluva. Byl jsem v březnu a dubnu opětně nemocen a částečně i venku na zahradě. Proto nemohl jsem odpovídat stům dopisů odběratelů a čtenářů ČČSH, kteří až na nepatrnou hrstku (patrně zvlášť silně zaměstnaných) mi všichni odpověděli na vyzvání v ČČSH podle programu na obálce 7.-8. čísla. Stačil jsem zcela málo odpovědět a proto prosím touto cestou za omluvu. Děkuji tu za 225 nově získaných odběratelů ČČSH, za téměř tolik nových členů ČMS, za nové odbočky, zahrady, za mnoho článků, zpráv i obrazů od přispívatelů i zcela nových. Těžké ztráty za okupace i za svobody (kdy se uplatňuje vliv trýzní okupačních!) na vynikajících znalcích hub a dobrých spolupracovnících, jsou bohudík doplněny aspoň částečně novými. Děkuji jim zde a žádám je, aby laskavě mi do týdne poslali další své práce. Smotlacha.

Chyba se opět stala v tiskárně, kde titulní list k ročníku XXIII. označili XXIV.! Prosíme, opravte si všichni sami. Redakce.

Prémii dostali všichni odběratelé. Třeba však, aby ji všichni zaplatili, jak většina učinila. Kdos ji ještě neobdržel, sděl to v dopise! Patrně se ztratila poštou. Prémie: Melzer »Klíč holubinek«, je již rozebrána, zbývá jen asi 20 výtisků, které si necháváme ke své potřebě. Noví dostali a dostanou knížku: Smotlacha »Houby, které doporučujeme sbírat«. I důležitá knížka: Sm. »Otravy houbami« je k disposici.

Připomínka. (Kdo zaplatil, toho se připomínka netýká!) Jisté množství nepořádných platičů nezaplatilo dosud předplatné za minulý ročník ČČSH atd. Složenku již mají. Přikládáme však tentokrát novou složenku (ČMS), kterou možno zaplatit i příspěvek 20 Kčs za rok 1945-46, 20 Kčs za r. 1946-47 a 20 Kčs za r. 1947-48. Tento příspěvek zaplať každý, neboť období jeho se blíží a ČMS potřebuje peníze. Kdos zaplatil, toho se ani složenka netýká. Kdo máš doma větší množství obou našich složenek, pošli, když píšeš dopis, zpět.

Adresář odběratelů ČČSH utrpěl nedostatečnými pomocnými silami, takže jsou v něm chyby. Prosíme proto všechny odběratele, aby sdělili, až nám budou psát různé jiné žádané věci (pokud možno do týdne), svou adresu bezvadně opravenou a doplněnou. Zároveň pošlete také adresy všech vám známých houbařů. Za ČČSH a ČMS

Váš Smotlacha.

Letos budou houby opět ve veliké ceně a důležitou potravinou. Proto i Časopis čs. houbařů bude každému dobrým rádcem a pomocníkem, který ho postupně naučí znáti houby. Uvažme, že je to náš nejobsáhlejší, nejlevnější přírodovědecký list, psaný třemi sty autory ze všech pracovních odvětví našeho národního života, od vysokoškolského profesora k dělníkovi. Houby nejsou prozkoumány, může se tu uplatnit každý. Přečtěte si také titulní list obálky!

Dlužné předplatné za minulý ročník ČČSH a prémii pošlete laskavě složenkou účtu č. 35.986, Dr. F. Smotlacha, členský příspěvek ČMS složenkou ČMS, členové MVÚ neplatí příspěvků, jen dobrovolně.

Ústřední poradna ČMS. Mykologický výzkumný ústav dostává již pravidelně zásilky hub, jež bezplatně určuje a zapisuje do knihy sběru. Každý čtenář ČČSH veď si knihu sběru (výzkumu), matriku hub atd.

Smotlacha: Barevný fotografický »Atlas hub jedlých a nejedlých (Mycologia practica)« právě vyšel v nakladatelství Melantrich, Praha XVI. Je v něm jedinečným způsobem vyobrazeno a podrobně popsáno 78 našich nejdůležitějších, avšak často jen málo známých druhů hub. Zvláště jsou tu zobrazeny naše hlavní houby jedovaté, některé po prvé v naší literatuře. Většina odběratelů ČČSH a členů ČMS a MVÚ patří k spolupracovníkům atlasu a jsou v něm jmenováni. Objednejte si a doporučujte svým známým, neboť bude ihned rozebrán. Je to totiž, jak se přesvědčíte, nejlevnější, nejúplnější, nejobsažnější a nejmodernější kniha o houbách. Cena obnáší při 300 stranách a 78 obrazech pouze 135 Kčs, čímž je naší nejlevnější knihou vůbec.

Dr. F. Smotlacha: Mikroskop je nutný pro vědu o houbách (mykologii).

Jelikož velké houby, kterými se hlavně zabýváme, jsou dosud téměř neprozkoumány a dobře pozorovatelné aspoň ve svých plodnicích i pouhým okem, makroskopicky, může se na jejich výzkumu a na vědě o houbách zúčastniti tisíce houbařů, což se také u nás děje. Avšak ti z nich, kteří chtějí vniknouti hlouběji do složení hub, znáti složení jejich těla, pletiv, výtrusů, podhoubí atd., ti potřebují nutně mikroskopu. Proto také Mykologický výzkumný ústav a Československá mykologická společnost opatřily si během doby u závodu Srb a Štys, Praha, i dobré mikroskopy. Těch používá dnes mikroskopický odbor ČMS a MVÚ, vedený pp. asistenty Háčkem a Jakubů, k němuž se každý může přihlásiti.

Před časem vedli tento odbor naši spolupracovníci, vynikající zvěčnělí čeští mykologové inž. V. Sak a inž. Vojtíšek, kteří si sami koupili pro sebe mikroskopy od téhož závodu. Ti napsali také knížku o použití mikroskopu při výzkumu hub (možno si ji objednati). Mezi čtenáři ČČSH a členy MVÚ a ČMS je dnes mnoho pracovníků, kteří výzkum hub vedou i mikroskopicky, používajíce buď svých mikroskopů vlastních nebo ze škol, kde působí a pod. Žádáme je všechny, aby pracovali s mikroskopickým naším odborem. Zavedeme pro tento výzkum v ČČSH zvláštní rubriku. Bylo by dobře, kdyby všichni, kdo pracují v houbách mikroskopicky, přihlásili se do ústředí a zároveň sdělili, jakých mikroskopů používají.

Náš vynikající průmysl optický vyrábí dnes mikroskopy skutečně prvotřídní a je zahrnut prací, avšak našim spolupracovníkům, kteří mikroskopu budou potřebovat, na doporučení našeho ústavu jistě rád vyhoví. Spojené závody pro jemnou mechaniku a optiku Meopta, národní podnik, Přerov, má ve svém výrobním programu mikroskopy jednoduché i lékařské a badatelské. (Vyrábí závod Srb a Štys, Praha XVI.) Podrobnými informacemi poslouží zájemcům ústřední prodej při obchodním ředitelství v Praze I, Na příkopě 1.

Vydavatel: Čsl. mykologická společnost v Praze III., Karmelitská 14, tel. 454-18. Odpovědný redaktor: Dr. F. Smotlacha. Redakce a administrace tamže. — Tiskne Živnotisk, Praha XII., Belgická č. 20. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt v Praze. — Dohlédací poštovní úřad: Praha 25.